1893 — 1973
80 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXX. Ч. 80. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 2-го ТРАВНЯ 1973 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK WEDNESDAY, MAY 2, 1973 No. 80. VOL. LXXX.

ГАРВАРД ПИШАЄТЬСЯ РОЗВИТКОМ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ, ДОВІР'Я УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ ВВАЖАЄ ЗА МАНДАТ І ЗОБОВ'ЯЗАННЯ РОЗВИВАТИ ЇХ У БЕЗКОНЕЧНІСТЬ — ЗАЯВИВ ПРЕЗИДЕНТ ГАРВАРДУ Д-Р БОК З НАГОДИ УСПІШНОГО ПУБЛІЧНОГО ЗАХИСТУ ОРЕСТОМ СУБТЕЛЬНИМ ПЕРШОЇ В ГАРВАРДІ ДОКТОРСЬКОЇ ДИСЕРТАЦІЇ З УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ

МИНУЛИЙ ПОНЕДІЛОК БУВ СПРАВЖНІМ „УКРАЇНСЬКИМ ДНЕМ" В ГАРВАРДСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Кембридж, Масс. — Гарвардський університет у своїй понад тристалітній історії (заснований 1636 року) не мав більш ентузіястичної підтримки, як він її тепер одержав для встановлення українських студій і цю підтримку він вважає за мандат і зобов'язання розвивати ці студії в безконечність — говорив президент Гарварду д-р Дерек Бок з нагоди першої в цьому університеті оборони докторської дисертації з української історії, яку успішно захистив випускник цього університету і українських студій д-р Орест Субтельний під час імпозантної публічної церемонії минулого понеділка, 30 квітня. Як президент Гарварду, д-р Бок зокрема зворушений тим, що ініціятива для цих українських студій в Гарварді вийшла від українських студентів і він гордий з того, що саме Гарвард обрано на місце цих студій. Уже встановлено три катедри — української мови, літератури й історії і д-р Бок впевнений, що після завершення цього осередку студій встановленням Дослідного Інституту, розвиток цих студій в Гарварді буде запевнений у безконечність. В імені університету і професури д-р Бок привітав першого докторанта з української історії в Гарварді Ореста Субтельного.

Д-р Орест Субтельний

БЛАГОДАРСТВЕННА СВ. ЛІТУРГІЯ В УНІВЕРСИТЕСЬКІЙ КАПЛИЦІ

Церемонію публічного захисту першої докторської дисертації в Гарварді попередила благодарственна св. Літургія, яку відправили в університетській каплиці місцевий український католицький парох та капелян українських студій в Гарварді о. шамбелян Степан Чомко в сослуженні головного предсідника „Провидіння" та віцепрезидента УККА о. шамбеляна Мирослава Харини, о. д-ра Богдана Волошина з Вотервліту та о. Романа Дикого. Проповідь виголосив о. шамб. М. Харина, згадуючи про невірного Тому та порівнюючи з ним деяких в нашій громаді, яким ще і досі важко повірити в доцільність українських студій в Гарварді, бо вони в цьому ще не могли чи не хотіли переконатись. (Повний текст знаменної проповіді о. шамб. М. Харини надрукований на іншому місці в цьому числі „Свободи"). В Богослуженні взяло участь кілька десятків місцевих і позамісцевих громадян, які приїхали навіть з віддалених місцевостей, щоб взяти участь у цій історичній українській церемонії в найбільш престижевому Гарвардському університеті.

ПУБЛІЧНИЙ ЗАХИСТ ДОКТОРСЬКОЇ ДИСЕРТАЦІЇ О. СУБТЕЛЬНОГО

„Нехай люди побачать, як працюють їхні гроші"

Після Богослуження в університетській каплиці, яких півтори сотні осіб, переважно з-поміж виховників, репрезентантів громадянства, ентузіястів ФКУ та молоді зібралися в приміщеннях університетської Лямонт бібліотеки, в якій відбулася святочна сесія для захисту першої докторської дисертації з української історії в рямках українських студій в Гарваді, докторанта Ореста Субтельного. Сесію відкрив коротким словом голова Гарвардського Комітету Українських Студій проф. д-р Омелян Пріцак, дякуючи президентові Гарварду д-рові Дерекові Бокові за ініціятиву в

(Закінчення на стор. 3-ій)

ВІЗІЯ МАЙБУТНЬОГО ЗАВЕРШЕННЯ ГАРВАРДСЬКОГО ПРОЄКТУ ОКРИЛЮЄ НАРАДИ АКТИВІСТІВ ФКУ

200,000 ДОЛЯРІВ В ПОЖЕРТВАХ І ДЕКЛЯРАЦІЯХ ПОКЛАДЕНО В ОСНОВУ 2-МІЛЬЙОНОВО-ДОЛЯРОВОЇ КАМПАНІЇ НА НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

Кембрідж, Масс. (З. С.). — Понад сотня відданих і жертвенних активістів із двадцяти Відділів крайового Фонду Катедри Українознавства — кожний із незаперечним пашпортом від трьох до п'яти тисяч долярів в пожертвах і декляраціях — вибрали дороговказ і намітили шлях до кінцевого завершення Гарвардського проєкту, під час нарад в неділю, 29 квітня, 1973 р., в навечер'я формального проголошення університетськими властями встановлення трьох катедр українознавства при Гарвардському університеті.

Надхненні успіхом збіркової кампанії в минулому році, у висліді якої здепоновано в Гарвардському університеті суму 1,902,132.17 дол., що разом з депозитами в банках (76,379.42 дол.) та із здеклярованою під час нарад сумою 32,500 долярів становить 200,000-доляровий капітал на конті запроєктованого 2-мільйонового Наукового Інституту, активісти ФКУ намітили ряд засобів посиленої кампанії в наступних трьох роках, щоб завершити цей найбільший в історії української науки проєкт в 1976 році — в 200-ліття святкувань Американської революції.

Проф. д-р Омелян Пріцак, голова Комітету Українських Студій при Гарвардському університеті, у своєму загально - наміченому пляні праці вже існуючих катедр та майбутнього Інституту, передбачає затруднення коло 40 науковців - фахівців коштом приблизно пів мільйона долярів річно для повного функціонування наукової викладової і видавничої праці.

„Гарвард — це проміння щастя для українства, — говорив проф. Пріцак, — яке трапляється народам час від часу. Наше завдання — не прогайнувати цього моменту і використати його максимально на дорозі до нашого культурного і національного відродження".

Мгр Степан Хемич, президент ФКУ, який проводив нарадами в приміщеннях сусіднього з Гарвардським університетом Голідей Інн, подав деякі деталі 16-річної активности ФКУ аж до драматичного „кавнтдавну" у „Свободі" в останніх трьох місяцях 1972-го року, які привели до наміченої суми 1.8 мільйона долярів, потрібних для створення трьох катедр — історії, літератури і мови — при Гарвардському університеті.

„Це, що „Свобода" назвала Гарвардським чудом, — говорив мгр Богдан Тарнавський, віце - президент ФКУ і його організаційний референт, — може й справді чудо, але воно не могло б статися без жертвенної, повної самопосвяти праці кількох десятків провідних осіб нашого суспільства і 8,000 жертводавців, які зрозуміли вагу поширення української правди дорогою науки".

Про конечність поширення цієї основної бази 8,000 жертводавців до кілька сот тисяч осіб „передусім з уваги на політичний аспект тієї великої справи", говорив світової слави науковець - філолог, проф. д-р Юрій Шевельов з Колумбійського у-

(Закінчення на стор. 3-ій)

П. ШЕЛЕСТА УСУНУЛИ ІЗ СКЛАДУ ЦК КПСС, УВЕЛИ ТУДИ ШЕФІВ КГБ Й АРМІЇ

Москва. — У висліді відбутого тут в днях 26 і 27-го квітня ц. р. пленуму Центрального Комітету Комуністичної Партії Совєтського Союзу, в її керівному органі, що ним є Політбюро, проведено ряд змін, спрямованих на закріплення брежнєвського режиму. З Політбюра були примушені „відійти", нібито з огляду на похилий вік і „відходом на пенсію", два опозиційні до Брежнєва його члени — Петро Шелест, кол. секретар ЦК КПУ, усунений з цього становища в травні 1972 р. і переведений на підрядне становище одного із заступників голови ради міністрів СССР, та Геннадій І. Воронов, колишній прем'єр РСФСР, тобто Російської Совєтської Федеративної Соціялістичної Республіки. Замість них до складу Політбюра були уведені Юрій В. Андропов, голова Комітету Державної Безпеки (КҐБ), який був досі членом - кандидатом Політбюра, Андрей А. Гречко маршал і міністер оборони СССР і Андрей Громико, міністер закордонних справ СССР. Водночас із ним новим членом - кандидатом став Ґріґорій В. Романов, голова ленінградського обкому й міському. З уведенням нових членів склад Політбюра збільшився до 16 дійсних членів і 7 членів-кандидатів. Крім Андропова, Гречка і Громика, до складу Політбюра ЦК КПСС входять: Л. Брежнєв, В. Ґрішін, А. Кириленко, О.

Петро Шелест

Косиґін, Ф. Кулаков, Д. Кунаєв, К. Мазуров, А. Пельше, М. Підгорний, Д. Полянський, В. Щербицький, А. Шелепін та М. Суслов. Деякі з них набагато старші від 66-літнього П. Шелеста і 63-літнього Г. Воронова: А. Пельше, голова партійної контрольної комісії має 75 літ, М. Підгорний, голова Верховного Совєту СССР має 70 літ а нововведений маршал А. Гречко має вже 69 років. Зміни у складі Політбюра ЦК КПСС, зокрема усунення П. Шелеста і введення до Політбюра голови КҐБ і міністрів оборони і закордонних справ, викликали широкий відгомін у світовій пресі. Коментатори підкреслюють, що усунення П. Шелеста було неминучим з огляду на останні атаки проти нього в офіційних органах КПУкраїни.

ІВАНА СВІТЛИЧНОГО ЗАСУДИЛИ НА 7 РОКІВ УВ'ЯЗНЕННЯ І 5 ЗАСЛАННЯ, ЄВГЕНА СВЕРСТЮКА НА 5 РОКІВ УВ'ЯЗНЕННЯ

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — Згідно з одержаними з України інформаціями, з кінцем березня 1973 р. відбувся в Києві суд над заарештованими ще в січні 1972 року українськими літературними критиками і публіцистами Іваном Світличним і Євгеном Сверстюком. Обох звинувачували за статтею 62 Кримінального Кодексу УССР в „антирадянській агітації і пропаганді" й засудили — Івана Світличного на 7 років ув'язнення і 5 років заслання і Євгена Сверстюка на 5 років ув'язнення. Обидва були заарештовані ще 13 - 14 січня 1972 року і увесь час аж до суду над ними перебували в тюрмі.

Іван Світличний

Іван Світличний, народжений 1929 року на Луганщині, закінчив 1952 р. Харківський Державний Університет і працював в Інституті Літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УССР. Тоді ж почав виступати із статтями на літературні теми і з рецензіями в совєтських газетах і журналах, присвячуючи багато уваги творчості молодих поетів, зокрема шестидесятників. У зв'язку із своєю публіцистичною діяльністю був заарештований пізнім літом 1965 року, але у висліді широкої протестаційної акції в Україні і за кордоном був звільнений після восьмимісячного ув'язнення. Позбавлений можливости друкувати свої праці в періодичній пресі УССР, виступав інколи зі своїми статтями в українських виданнях на Пряшівщині і в Польщі. Працював також як перекладач із французької поезії і його переклади поезій П'єра-Жана Беранже були надруковані у виданій в Києві 1970 р. збірці „Пісні".

Євген Сверстюк

Євген Сверстюк, літературний критик й есеїст, народжений 1928 року на Волині, закінчив Львівський університет ім. І. Франка й аспіратуру в Київському університеті, після чого працював викладачем і редактором, виступаючи водночас із літературознавчими і критичними статтями в періодичній пресі. Позбавлений — після арештів і репресій в УССР, можливости друкувати свої статті і рецензії в УССР, друкував дещо, в тому й статтю про знищеного сталінським режимом поета і літературознавця Миколу Зерова у пряшівській „Дуклі". Написаний з приводу появи роману „Собор" Олеся Гончаря есей Євгена Сверстюка п. н. „Собор у риштованні" був поширений у відписах в Україні і передрукований разом з іншими його статтями у збірці під тією ж назвою, що була видана у видавництві Першої Української Друкарні і „Смолоскип" у Парижі 1970 р.

УКРАЇНСЬКА — ДРУГОРЯДНА . . .

Київський Торгово-Економічний Інститут оголосив на сторінках „Молоді України" з 18 квітня набір студентів. На всі три факультети інституту вступники мають скласти іспити з різних дисциплін, в тому „з російської, або української мови та літератури". У столиці України українську мову безсоромно пересунув окупаційний режим на друге місце.

Помер Михайло Лучкович, видатний діяч і публіцист, перший посол-українець до канадського парляменту

Едмонтон. — З початком минулого тижня тут помер на 80-ому році життя видатний український діяч у Канаді Михайло Лучкович, перший український посол, обраний 1926 року до федерального парляменту в Оттаві. Покійний, народжений 13 листопада 1893 року в родині українських імігрантів в Шамокіні, Па. у ЗСА, закінчив там середню школу і 1907 року переїхав до Канади, щоб завершити свої студії в Манітобському Коледжі при Університеті Манітоби. Закінчивши студії, вчителював і, включившись в українське громадське життя, і почав співпрацювати в україн. і англомовній пресі Канади і ЗСА. В 1926 р. був обраний послом до парляменту з округи Вогревіль у провінції Альберти і на цьому становищі перебув до 1935 року. Сл. п. М. Лучкович був також видатним перекладачем українських творів на англійську мову: перу його належить переклад „Ротонди душогубців" Тодося Осьмачки і він був редактором виданої в-вом „Свобода" англомовної антології української прози "Their Land" („Їхня земля"). В 1965 році опублікував англійською мовою

Сл. п. Михайло Лучкович

(Закінчення на стор. 6-ій)

Президент Ніксон визнав свою відповідальність за Вотерґейтську аферу

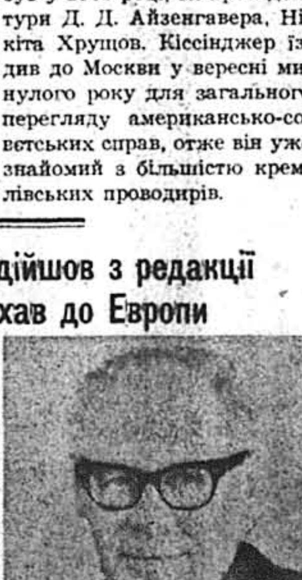
Вашинґтон. — Увечері 30 квітня розвиток подій навколо вотерґейтської афери, яка виникла на базі президентської виборчої кампанії 1972 року, досягнув свого кульмінаційного верха з моментом, коли президент Ніксон у своїй публічній заяві прийняв на себе відповідальність за все, що сталося в часі цієї кампанії. Президент Ніксон підтвердив вже давно відомий факт про те, що його найближчі співпрацівники були вмішані у вотерґейтську аферу, але заперечив будь-яке особисте пов'язання з цією аферою. У зв'язку з тим, що ця афера набрала широкого розміру і почала загрожувати справному діянню Адміністрації, президент Ніксон рішився на радикальні заходи, щоб очистити атмосферу в Білому Домі та привернути довір'я населення до його Адміністрації. Очевидно, це мусіло статися коштом його найближчих співпрацівників, які зголосили свої резиґнації. З керівних позицій в Білому Домі відійшли Джон Д. Ерліхман, який відповідав за всю внутрішню американську політику та Г. Р. Гальдеман, який очолював весь персонал Білого Дому та вважався правою рукою президента Ніксона. З ними відійшов також правний дорадник Президента Джон В. Дін. Зі своєї посади генерального прокурора мусів також зрезиґнувати Ричард Г. Клайндінст, враховуючи той факт, що найближчі його співпрацівники були замішані у вотерґейтську аферу. Таким чином, не враховуючи семи обвинувачених і вже засуджених за шпигування головної кватири Демократичної партії, додатково дев'ять високопоставлених діячів республіканської Адміністрації втратили свої позиції: Патрик Ґрей, Джеб Стюарт Меґрудер, Чарлс В. Колсон, Двайт П. Чопін, Джон Мічел, Джон Ерліхман, Джон В. Дін, Г. Р. Гальдеман та Р. Клайндінст. Покищо немає ніяких інформацій, в який спосіб буде реорганізований персонал Білого Дому. Як у дальшому розвинеться справа вотерґейтської афери, буде залежати від того, що виявить слідство. Президент Ніксон доручив новому генеральному прокуророві Ельйотові Л. Ричардсонові перевести повне розслідування цієї афери і притягнути до відповідальности всіх осіб, які мали до неї якесь відношення, не беручи до уваги позицій окремих осіб. Е. Л. Ричардсон одержав в цій справі дуже широкі повновласті і треба сподіватися, що він внесе повну ясність у ситуацію. Після свого виступу в радіо і на телебаченні, президент Ніксон зустрівся з представниками преси при Білому Домі і при цій нагоді відзначив, що вирішальну ролю у розкритті цієї прикрої для нього афери відіграла преса.

Кіссінджер полетить до Москви для підготови відвідин Брежнєва в ЗСА

Вашинґтон. — Асистент президента Р. Ніксона для справ безпеки Генрі Кіссінджера відлетить в найближчий четвер 3 травня ц. р. до Москви для розмов головно пов'язаних з передбаченими на другу половину червня ц. р. відвідинами Леоніда Брежнєва у Вашинґтоні. Однак — як заявлено з керівних американських кіл — розмови Кіссінджера у Москві будуть стосуватися теж справ замирення у В'єтнамі й проголошення перемир'я в Камбоджі та посилення американсько-совєтських торговельних зв'язків. У товаристві Кіссінджера будуть знаходитися чотири особи, між ними фахівець закордонної торгівлі та фахівець справ, що стосуються обмеження стратегічної зброї. Перед своїм від'їздом Кіссінджер переведе нараду з асистентом державного секретаря для далекосхідніх справ Вілліямом Сулліваном, який в останніх днях пеервів наради у Парижі з в'єтнамськими комуністами про замирення у В'єтнамі. Газети пригадують, що хоча президент Линдон Джонсон стрінувся з совєтським прем'єром Алексєєм Косиґіним в Ґлесборо в Ню Джерзі у 1967 році, проте це сталося випадково, бо Косиґін перебував тоді на засіданні Ради Безпеки ОН. Зате на відвідини Білого Дому прибув у 1965 році, за президентури Д. Д. Айзенгавера, Нікіта Хрущов. Кіссінджер їздив до Москви у вересні минулого року для загального перегляду американсько-совєтських справ, отже він уже знайомий з більшістю кремлівських проводирів.

Леонід Полтава відійшов з редакції „Свободи", виїхав до Европи

Джерзі Сіті. Редактор Леонід Полтава з днем 30-го квітня 1973 відійшов, на власне бажання та з особистих причин, з редакції „Свободи" і того ж дня виїхав до Европи. В редакції „Свободи" ред. Л. Полтава працював вісім місяців у 1964-му році і з початком 1965-го року перейшов на працю в „Голосі Америки" у Вашинґтоні. В січні 1967-го року повернувся назад на працю в редакції „Свободи", з якої тепер відійшов, плянуючи присвятитись літературній творчості, залишаючись при цьому европейським кореспондентом „Свободи". В Европі Л. Полтава житиме в Мадриді в Еспанії, де він перебував уже раніше перед своїм приїздом до Америки.

Ред. Леонід Полтава

Теодосій Каськів, видатний громадський діяч американської України, помер на 95-му році життя

Нюарк, Н. Дж. — В середу 25 квітня ц. р. тут помер на 95-му році життя один із найстарших українських піонерів і громадських діячів у ЗСА сл. п. Теодосій Каськів, учитель, педагог й організатор українських хорів у ЗСА. Народжений 1878 року в селі Мозолівка, пов. Підгайці в Західній Україні, св. п. Теодосій Каськів прибув 1903 р. до ЗСА, де жив спочатку в Ансонії, Конн, і згодом, з 1909 р. в Нюарку. Був довголітнім диригентом хору „Боян" у Нюарку, головою Дяковчительського Товариства в Америці і редактором видаваного 1914 р. журналу „Рідна Школа". Брав активну участь у створенні Союзу Українців Католиків „Провидіння" і якийсь час був заступником його гол. предсідника і протягом довгих років головою контрольної комісії „Провидіння" та адміністратором „Америки". Крім того був співзасновником і директором Української Щадниці „Тризуб" і головою Української Централі в Нюарку від 1938 року. Понад сорок років виконував обов'язки дяковчителя при церкві св. Івана Хрестителя. Осиротив Покійний дві доньки Емілію і Любов та сина д-ра Євгена з родинами. Похорон Покійного відбувся в суботу 28 квітня ц. р. із церкви св. Івана Хрестителя на цвинтар Евенгрін у Нюарку.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Перемир'я з боями

„На землях Індо-Китаю, які спливають кров'ю, одна річ була минулого тижня певною: непевність", — так починається інформаційно-аналітична стаття у „Таймі" з 30 квітня п.н. „Дуже непевне перемир'я". А кінчається ще сумнішим висновком: „Для Камбоджі, Ляосу й Південного В'єтнаму мир, либонь, не ближчий сьогодні, як був рік тому".

Постійне порушування цього перемир'я комуністами буквально від першого дня підписання його 27 січня ц.р., як теж використовування кожної нагоди Південним В'єтнамом, щоб збройною рукою відбирати терен, який опинився під комуністичною контролею, знайшло в останніх днях голосний відгук у заявах Генрі Кіссінджера і державного секретаря Вілляма Роджерса. Закид на адресу Північного В'єтнаму, що він „цинічно й систематично" порушує перемир'я, і заява, що в обличчі такого стану й Америка не почуває себе зв'язаною постановами договору про перемир'я, були останніми з довгої черги перестророг. Вже й раніше були газетні вістки, що американський Уряд повідомив Москву і Пекін, що він не дозволить, щоб його так цинічно обманювали. Припинення Америкою очищування портів і рік Північного В'єтнаму від мін, припинення переговорів про економічну допомогу, участь летунства ЗСА у боях вже не тільки в Камбоджі, але й в Ляосі стали неначе підготовою тієї дальшої реакції Америки, якої бояться однаково в'єтнамські комуністи, як і американські ліберальні кола; відновлення важкого бомбардування Північного В'єтнаму на зразок налетів із грудня мин. року.

Цим, мабуть, треба пояснити, що на половину травня ц.р. заповіджено нові наради Генрі Кіссінджера з висланцем Північного В'єтнаму у Парижі, щоб рятувати мир, якого не створив Паризький січневий договір. Президент Ніксон і його найближчі дорадники напевно знали про дволичність і підступність комуністичної сторони. Все ж вони ризикували, коли підписували дуже компромісовий і дуже складний договір про „закінчення війни і замирення", сподіваючись, що може таки комуністи, втомлені війною, „переставляться" на мир, відбудову краю і задовольняться частинною участю у правлінні Південного В'єтнаму. Цинічна поведінка комуністичної сторони поставила у важку ситуацію не лише президента Ніксона, а й усіх державних мужів, які ратифікували те перемир'я окремою декляpацією 2 березня ц.р. у Парижі. Якщо не вдасться врятувати перемир'я та замирення і в Індо-Китаї відновиться війна — то це буде трагедія для тамошніх народів і трагедія для цілого світу, це буде ще одна лекція: з комуністами не може бути ніякого компромісу.

Межі партійної боротьби

Боротьба між політичними партіями у плюралістичному суспільстві, а також у суспільстві з двопартійною системою — явище нормальне і навіть конечне. Ідеться тут про суперництво ідеологій та програм, про намагання партій здобути прихильність широких мас виборців, щоб, осягнувши перемогу у виборах, забезпечити собі умови для реалізації таких чи інших політичних постулятів.

Приймаючи міжпартійну боротьбу як неминуче похідне явище існуючої політичної системи, мусимо одночасно усвідомлювати, що ця боротьба повинна вестися із збереженням певних етичних засад. У ніякому випадку не може бути стосована засада, що „ціль освячує засоби". Міжгрупова боротьба, як вияв групового суперництва, не може перетворюватися у чинник, який підриває мораль усього суспільства.

Клясичним прикладом того, наскільки небезпечною у наслідках може бути міжгрупова боротьба, коли з неї виеліміновується етичний момент, є вже загально відома „афера Вотерґейту", пов'язана з пляновим шпигуванням діяльности політичного противника, з метою призбирати інформації та всякі матеріли, щоб відтак з їх допомогою цього противника знищити. Це вже не є суперництво ідеологій і політичних програм, не публічна дискусія, а використання кримінальних засобів і метод у поборюванні противника. Ще гірша справа, коли такі методи й засоби стосує політична партія, яка стоїть при владі і коли найвищі партійні достойники, які одночасно займають відповідальні становища в державній адміністрації, такі методи апробують.

„Афера Вотерґейту" кинула дуже погане світло на багатьох видатних діячів Републіканської партії, які вже опинилися, чи ще опиняться на лаві обвинувачуваних і яким грозить довголітнє ув'язнення. Ця афера, однак, повинна служити перестророгою всім партійним політичним діячам, яких і на внутрішньопартійному форумі і на форумі міжпартійної боротьби зобов'язують окреслені етичні засади.

М. Сосновський

ПРИЧИНИ ТУРБОТ СЕКРЕТАРЯ ЦК КП УКРАЇНИ

Пленум Центрального Комітету Комуністичної партії України 17-18 квітня привернув увагу не тільки в Україні чи СССР, але знайшов відгук і закордоном. Загальне заінтересування викликала доповідь В. Щербицького, першого секретаря ЦК КП України, яка відхилила окрасць заслони з відносин, подій та настроїв, які під сучасну пору панують під володінням Москви в Україні. Ця промова, як і постанови пленуму ЦК КП України, виявляють розміри турбот, якими у підсовєтських відносинах немає кінця і які зганяють сон з очей можновладців Києва і їхнього вищого начальства у Москві.

Пляни виконані і перевиконані

За прийнятим совєтським стандартом Щербицький на початку своєї доповіді досить широко говорив про виконання і перевиконання виробничих плянів у республіці, про „маштаби господарського і культурного будівництва", про „темпи соціяльного і науково - технічного проґресу" і, врешті, про „зростання з а г альноосвітнього, культурного і професійного рівня робітників, колгоспників, усіх трудящих, про підвищення їх політичної свідомости і громадської активности". Багато дечого сказав Щербицький про кваліфікації нових кадрів і перекваліфікації чи поширення кваліфікацій старих кадрів. У республіці, говорив він, „кількість спеціялістів у народному господарстві республіки досягла 3 мільйонів 800 тисяч осіб", а „вузи і технікуми випускають тепер щороку в середньому близько 350 тисяч спеціялістів".

Не менш імпозантні, якщо вірити цифрам Щербицького, показники виробництва. Хоч за пляном ріст обсягу промислового виробництва був передбачений на 12,9 відс., фактично цей ріст досягнув 13.7 відс. Обсяг гуртової продукції сільського господарства становив за 1971-72 роки — „близько 41 мільярда карбованців", тобто плян був майже виконаний. Покращали, як запевняв Щербицький, побутові умови населення, а товарооборот „зріс на 14,3 відс. Значно збільшився продаж населенню м'яса, масла, молока, цукру, одягу, взуття, товарів тривалого користування". Коротко, маючи перед собою такі цифри, можна згодитися з висновками Щербицького, що „в народному господарстві республіки досягнуто в цілому непоганих результатів", тим більше, що „трудящі республіки... взяли на цей рік високі, соціялістичні зобов'язання", у висліді чого пляни виробництва будуть у ще більшій мірі перевиконані.

Все добре, але...

Накресливши на початку своєї доповіді таку рожеву картину ситуації на окремих відтинках життя і господарства УССР, Щербицький у другій частині своєї доповіді насвітлив другу сторінку совєтської медалі, яка стосується найважливішого чинника в житті суспільства і держави, а саме кадрів, від яких залежить виконання плянів. „Частина наших кадрів виявилась не в повній мірі підготовленою до розв'язання якісно нових завдань", інформував Щербицький, додаючи, що через це „у першому кварталі (1973 року) по ряду важливих показників взяті соціялістичні зобов'язання, а подекуди навіть пляни не виконуються". Це стосується сільського господарства, промисловости; торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування.

Навівши конкретні приклади з окремих ділянок господарства, Щ е р бицький вказав на помітне технологічне відставання і на необзнайомлення кадрів з новішими досягненнями науки і техніки. Він зазначив, що у „поточній п'ятирічці приблизно половина приросту продуктивности праці повинна бути одержана за рахунок впровадження нової техніки і проґресивної технології. Тим часом, внаслідок недостатньої діловитости, а нерідко й інертности, консерватизму на ряді підприємств пляни по впровадженню нової техніки не виконуються. Частина наукових розробок провадиться повільно, а коли закінчені — впроваджуються неорганізовано".

Недомагає, говорив Щербицький, справа добору, розміщення і виховання кадрів і то практично у всіх областях України. У доповіді відзначено „серйозні порушення партійних принципів роботи з кадрами" в областях Одеській, Херсонській, Львівській, Полтавській, Ворошиловградській, Чернівецькій, де „глушили критику" і де панувала „обстановка безпринципности і безконтрольности". Скомпромітованих керівників на одних посадах звичайно переводять „на інші, не менш відповідальні посади... У деяких організаціях непогано себе почувають люди, які слабо знають справу, але мають не абиякий досвід підлабузництва, угодництва, вміють обминати встановлені правила і навіть закони".

Враховуючи такий стан, Політбюро ЦК КП України рішило, говорив Щербицький, „зосередити увагу не тільки на досягненнях і завданнях, а й критично проаналізувати стан справ, викрити недоліки, які ще мають місце в справі добору, розстановки і виховання кадрів, підкреслити нашу непримиренність до будь - яких відступів від ленінських принципів роботи з кадрами і норм партійного життя". Очевидно, відповідні постанови виніс в цій справі партійний пленум.

Ідеологічні ухили та недоліки

Чи не найгостріше говорив на цю тему Щербицький, наче перекликаючись у своїй доповіді з редакційною статтею у „Комуністі України" з квітня 1973 р., у якій, стосуючи відомі сталінські засоби, заатаковано попередника Щербицького, а тепер члена Політбюра ЦК КПСС Петра Шелеста. Справа в тому, що, як ствердив Щербицький, „ідейно - виховна робота серед трудящих часом проводиться на низькому рівні, формально і тому не завжди приносить бажаний результат". Найбільше загрожений відтинок — це „великий загін учених - суспільствознавців, пропаґандистів, лекторів, політінформаторів, а також журналістів, письменників, художників, композиторів, кінематографістів". Як виявляється, на цьому відтинку і в окремих областях „були допущені помилки й недоліки в ідеологічній роботі".

Це, зокрема, відзначено в постановах пленуму, де стверджується, що „деякі обкоми, міськкоми і райкоми партії, партійні первинні організації, міністерства і відомства, правління творчих спілок, керівники науково-дослідних установ і вузів недостатньо дбають про підготову, ідейне загартування і творче зростання науковців, працівників творчих організацій, видавництв, преси, радіо і телебачення, не завжди гостро реаґують на недоліки в роботі, прояви ідейної нечіткости і безпринципности".

Не вив'язуються зі своїх „завдань" вчені-суспільствознавці, бо не „розвінчують буржуазної ідеології, зокрема антикомунізму, ревізіонізму, українського буржуазного націоналізму та сіонізму. В окремих наукових працях і художніх творах допущено відхід від клясово-партійних критеріїв в оцінці суспільних явищ і подій. Повільно усуваються недоліки в формуванні репертуару театрів і концертних організацій. Продовжує залишатись низьким ідейний і художній рівень деяких кінофільмів, теле- і радіопередач".

Для совєтських можновладців у Києві дразливою залишається в першій мірі „національна проблема" в УССР, про яку, як говорив Щербицький, „так багато базікають наші вороги за кордоном", хоч вона, запевняв він, „у нашій республіці не існує", бо „національне питання розв'язане у нас найкращим чином, правильно, по Леніну". Ці нібито самовпевнені слова лідера ЦК КП України досить інтересно контрастують з іншими його твердженнями про „національне чванство і обмеженість", прояви „місництва", які, мовляв, ідуть врозріз з ідеями „загальносовєтського патріотизму", любови до „совєтської батьківщини", „совєтського народу".

Не зважаючи на те, що, згідно з залвою Щербицького, „трудящим України завжди були чужі ідеї буржуазного націоналізму", завданням партійного вихован-

(Закінчення на стор. 6-ій)

П. Феденко

„РЕАЛЬНА ПОЛІТИКА"

Мюнхен. — Ці слова більше відомі в мові німецькій, з легкої руки канцлера Бісмарка, майстра в справах міжнародної політики, яка завершилася створенням Німецької імперії 1871 року після перемоги над Францією: "Realpolitik". Відомо, що в міжнародній політиці моральні правила й принципи відступають на задній плян перед інтересами урядів. Тут рішальну ролю грає те, що називають французи „святим еґоїзмом".

Цими днями провідник Британської Партії Праці Гарольд Вільсон був у гостях у Чехо - Словаччині, окупованій „братніми арміями" комуністичної імперії від серпня 1968 року. Вільсон заявив у Чехо - Словаччині, що події 1968 р. (аґресію на цю країну), „слід забути".

Ці слова Вільсона, що був 1968 р. головою уряду Великобританії і тоді гостро протестував проти аґресії Москви та її вірних супутників на Чехо - Словаччину, викликали критику і обурення в лондонськім парляменті, в англійській пресі і, само собою, найбільше в Чехо-Словаччині та між чехами й словаками на еміґрації.

Однак, нас не мусить надто дивувати дискусія в лондонськім парляменті та в пресі Великобританії з приводу заяви Вільсона в Чехо-Словаччині. Його порада громадянам Чехо - Словаччини „забути" московську аґресію і окупацію їхньої країни мала на увазі не інтереси чехів і словаків, а інтерес Великобританії, як їх собі уявляє Вільсон.

Вже віддавна провідні особи в міжнародній політиці Англії шукають згоди між західніми вільними державами та диктаторською Москвою, що створили свою імперію від Ельби в Европі аж до Тихого океану в Азії. Що в цій політиці доводиться з невигідним партнером „торгуватися" і жертвувати йому інтереси інших народів, щоб забезпечити власні вигоди, всі знають.

„Реальна політика" в житті народів має довгу історію. Деколи ця політика має характер анекдоту, частіше вона драматична і навіть трагічна.

333-го року перед нашою ерою цар Александер Македонський вирушив з військом своїх грецьких васальних держав в Азію, на завоювання Персії. Після перемог над персами та іншими народами Александер звелів усюди в завойованих країнах будувати храми і ставити його статуї: мовляв, він — син бога Зевса. Цей наказ послав Александер із Азії також в Грецію, в місто Атени, центр науки й культури тодішньої доби. Само собою, освічені атенські громадяни глузували з примхи удатного полководця, але чи могли вони противитися волі Александра? Тому вирішили поставити його статую і приносити йому жертви, за місцевим звичаєм, сказавши: „коли Александер хоче бути богом, то нехай буде"...

„Реальна політика" веліла зовсім недавно будувати пам'ятники Сталінові, за його життя, у Варшаві, в Празі, в Будапешті та в інших столицях Совєтської імперії, бо генералісимус Сталін хотів бути богом...

„Реальна політика" робить не раз ідеологічних і релігійних противників союзниками проти спільного ворога. За 30-літньої війни (1618-1648) на чолі уряду Франції стояв кардинал Рішельє. У Німеччині в той час ішла запекла війна між католиками й протестантами. На поміч німецьким п р о т естантам прийшов з військом шведський король Ґустав Адольф. Німецькі католики вірили, що уряд католицької Франції допоможе їм у війні з протестантами. Однак, кардинал Рішельє став союзником шведського короля „єретика". Французький уряд хотів підірвати силу Німеччини, розбити її на окремі невеликі держави і забезпечити так перевагу Франції в Европі.

В час 30-літньої війни немалого розчарування зазнали протестанти через „реальну політику" своїх одновірців. Після поразки чеських протестантів на Білій Горі коло Праги 1620 року в бою з військом Католицької Ліги, що прийшло з Німеччини й Австрії, було багато чехів, приналежних до протестантизму, на еміґрації в різних країнах Західньої Европи. Провідником чеських євангеликів був відомий учений Ян Амос Коменський. Він надіявся, що англійський уряд Олівера Кромвелла, гнобителя католицької Ірляндії, допоможе протестантам в Европі. Якого ж глибокого розчарування зазнали чеські євангелики, коли Кромвелл виявив свою байдужість до реформованих церков, визнав створену після 30-літньої війни політичну рівновагу між протестантами й католиками і дбав головно про розширення англійської торгівлі в світі. "An praeter Mammona nihil quaeritur" (чи окрім наживи нічого більше не треба), — писав Коменський в листі до одного свого приятеля.

Перейдімо до часів ближчих, до нашої доби. Імператор французів Наполеон I (1804-1815) мав у своєму війську вірних союзників — польських патріотів, що хотіли відновити незалежну Польщу. Ім'я генерала Домбровського, що бився за інтереси Наполеона в Італії та в інших країнах, увійшло в польський н а ц іональний гимн, тоді с т в о р е ний: „Марш, марш, Домбровскі, з зємі влоской (італійської) до Польскі"... Однак „реальний політик" Наполеон і не думав помагати полякам творити велику польську державу. Він уважав, що вистачить полякам мати „Князівство Варшавське"...

„Реальна політика" не завжди дає вигоду тим, що

(Закінчення на стор. 6-ій)

Листи до редакції

ЧОМУ Я ЧИТАЮ ПОЛТАВУ?

Я щойно почав серйозно вивчати українську мову. Правда, я змалку говорив українською мовою і вмів читати, хоч і помалу. Я деклямував вірші при спеціяльних оказіях і ходив до церковної школи, де також вивчав українську мову.

Мене мова цікавила, як і український спів і танець. Я виступав, танцював і завжди шанував і любив українську культуру, але не розумів культуру і мову так, як тепер починаю їх розуміти, коли на двадцять восьмому році життя починаю думати, читати і писати українською мовою про себе і свою культуру.

Звертаючись до г а з е т и „Свобода", я знаходжу Леоніда Полтаву і читаю його репортаж про українське Бофало. Перед очима появляються знайомі лиця, місця, де я бував, до мене говорять живі люди і я неначе чую українську пісню, як то часто чув, слухаючи українську радіопрограму. Полтава вміє затягнути читача між люди так, що здається ви говорите з ними. Читаєте статтю, в якій Л. Полтава пише про совєтську імперію, і ви дійсно переживаєте все так, як напевно і він переживає. І, закінчуючи читати статтю, вам хочеться щось зробити, щоб боротися з неправдою і злом.

В кожній статті Л. Полтави тверда переконаність в тому, що українська культура живе, дише і розцвітає тут в Америці так, як не може на тій, не нашій землі. Я тішуся мовою, звичаями і всім іншим, що українське, бо все це скріплене ланцюгом душевної волі і творчости — і посвячене словом надії. Я радію, що живу в Америці, де можу говорити і писати без страху таємної контролі.

Коли мені було тринадцять років, завітав до нас Леонід Полтава. Він говорив тихим баритоном, чудесною українською мовою. Це був справжній український письменник, і він зачарував мене. Він говорив так, що можна було подумати, що він не в Америці, а десь на Україні. Він вважає своїм обов'язком писати рідною мовою де б він не був, і цю певність передає іншим.

Коли до Леоніда Полтави звернувся один наївний хлопець зі своїми початковими віршами, думаючи, що ці зірші будуть надруковані, Леонід Полтава не відмовив йому часу, прочитав ті вірші і зміцнив віру у того хлопця, що він не без таланту. Л. Полтава всміхнувся, не дивлячись на те, що був дуже завантажений працею.

Леонід Полтава відкриває читачеві свою душу, і тому він щирий публіцист і письменник, який з любов'ю до українських людей малює наше життя і скріплює в молодому поколінні віру у живу українську культуру на нашій Україні в Америці, бо це живе вільне українське слово, там і наша Україна.

І так, ніколи не бачивши України, про яку говорять батьки, пишуть та співають, я захоплююсь своєю Україною, в якій я живу.

Рідна мова і культура — найгостріший меч проти байдужих і холодних, що відреклися всього свого, а живуть лише чужим.

Живе слово є огнивом у темряві. Тому я читаю Полтаву.

Євген Котман
Аппелтон, Віск.

Галина Крусь

ВЕЛИКОДНЄ ЧУДО

(Із щоденника остівки)

(I)

Найвеличніше свято нам радости не принесло. Ні радости, ні надії. А безнадію поглибить. Краще б того свята не було!... І не брав би такий жаль, коли б доля наша залежала від чогось значного, а то... немов на глум! — отакої дрібниці. А її ж не обійти, ні перескочити. Бо де візьметься в дівочому — остівському! — таборі чоловік чи парубок, або хоч хлоп'я, щоб удосвіта оббігло бараки й сказало „Христос Воскрес"? А без того нікому з нас не бачити своїх батька-матері, не ходити по рідній землі. Доведеться й руки скласти в далекій чужині. Рідні й знати не будуть, де могили наші...

Та й придумала ж котрась отаке безглуздя! А все дурне поширюється швидко й у наших умовах бере верх над розумом...

Як і кожної суботи, у великодню працювали півдня. У нашому цеху (та й у всіх сусідніх) дівчата були спокійні. Чекаючи кінця роботи, пригадували пережиті Великодні, розповідали одна одній, як удома приготовлялися до свят. Настрій був майже святковий. Багато хто збирався після праці майнути до крамниць, шукати добросердних продавчинь, що й остівцям не відмовлялись продати шматок хліба чи кілька картоплин. У неділю варили б й запрошували б одні одних до себе в гості... І враз — маєш! Придумали собі горе. Думаю, що це в трансформаторному такі винахідники. Бо й чого вони всі тут? Там працю кінчають раніше й завжди летять до крамниць, щоб бути першими. А сьогодні сюди притарабанились, хоч їм і не з руки. Скупчилися біля фабричних воріт, і тільки хто піткнеться на вулицю, так його й приголомшують.

— Ото дурні! Ця казочка має силу на Новий Рік! Тому то й посівати ходять тільки хлопці...

— І на Великдень, — заперечують.

— Якщо б навіть і так, то й тоді це — безглуздя: війна вік не буде, колись закінчиться, і всі повернемося додому.

— Не повернемось. Не доживемо! Або під бомбами згинемо, або... мало що може трапитись!

Немов шуліка, налетіла на мене Явдонька:

— Ти чого зуби скалиш?

— Бо смішно.

— Ой, сестро, схаменися! Що про нас люди подумають? Скажуть: „радіють людському горю".

— Чи не ти це горе придумала? І тому аж із трафоверку сюди причухрала?

— Не я. Дніпропетровські дівчата знають краще. І всі повірили, і всі плачуть. А ми радіємо...

— Хто це — ми? Ти ж плачеш!

— Ми! Бо ти — моя сестра...

— Двоюрідна!

— ... материного коліна, а це так, як рідна.

Я замовкла, а Явдонька невгаває:

— Ти не слухаєш моєї науки, ідеш своїм трибом... Коли вже я навчу тебе, щоб була, як люди?

— ?

— Радіють люди, і ти радій, а плачуть — плач.

— Ніколи.

— Ти вперта, як дядько Иван...

— Багато людей кажуть, що я в батька вдалася, — знехотя кидаю їй, а сама думаю: „Гітлер у спідниці! Я тобі материне коліно, а не ти мені. Щоб когось учити, треба самій хоч дещо знати... Також — учителька! Трьох кляс не закінчила"... Тут я трохи сперечаюся сама з собою: у 33-му Явдонька була пухла, як колода, — хіба їй до науки було? До школи приходила, бо школярам давали по мисці юшки. Сиділа, не розуміючи слів учительки, й чекала, коли вже ту юшку дадуть... Тільки чудом вижила, а, втративши батька, восени до школи вже не прийшла: треба було допомагати матері рятувати малого брата. Трирічний Василько як перестав весною ходити, то кілька років на ноги й не ставав... Їсти не було чого й восени, бо весною тітка садила не картоплю, а картопляне лушпиння... Щоб якось жити, вони — тітка й Явдонька — брали в районі полотно й вишивали скатерті та сорочки. Здається, призначені на експорт... Та інша думка бере верх: а чому вона в 33-му була тільки в третій? По два роки сиділа в кожній...

— ... а він завжди йшов своїм трибом...

Скільки наслухалася я докорів на батькову адресу! Мабуть, не було людини в селі, щоб чогось не сказала. Одні — співчуваючи н а м, малим, інші — виправдуючи себе. Бо помогли сиротами стати... Я мовчки вислуховувала, дивуючись батьковій незарадності: один - одинокий на все село не зумів життя влаштувати. А це ж так просто:

— Писалися люди в колгосп — чому не записався?

— Люди не читали, та й живуть... А він у книжках правди шукав. От і дочитався! І жінку занапастив, і діти пропадають...

— Якби оженився тоді, як люди женились, то оці діти були б уже великі й знали б, що їм робити. Самі записалися б... Дивно, чому батько не зробив так, як інші?... Радіють люди — і ти радій. Люди не читали, та й живуть... А плачуть — плачь... Коли люди женилися... А я взагалі ж не думаю виходити заміж!

Миттю доганяю Явдоньку, що, лишивши мене, у гурті односільчанок плենталась до табору.

— Знаєш, — кажу, — т и не раз пробувала навча т и мене...

— А хто ж тебе навчить, як не старша сестра? Матері в тебе ж давно нема...

— Та я не задумувалася. Тільки сьогодні...

— От і добре. Бо як не навчишся жити, то буде тобі, як отій Сидоровій козі. Усе життя поневірятимешся, як дядько Иван. А він ніколи нікого не послухав...

— А якби слухав, то було б інакше?

— Авжеж!

— Якби слухав, наприклад, тебе! Ще тоді, як ти пеленою пісок носила, ото став би розумним! — повертаюся й іду в протилежний бік, а Явдонька мені навздогін:

— Ніхто не каже, що дурний, а якби робив так, як усі, то й було б бабі те, що громаді...

... До табору прийшли пізно. На воротях вартує Бльонда — найлютіший із поліцаїв. Із ним ніхто не розмовляє, мало-хто вітається. Усі відвернулися, бо бив нашу дівчину. Яким нелюдом треба бути, щоб на сироту руку піднести! Одначе знайшлася така із-поміж дніпропетровчанок, що не тільки віталася, а й розмовляла з ним. Мало того — боронила! Казала, що насправді він добрий і зовсім не ненавидить нас. Зрештою, він — сам батько. І нашого віку дочок має...

— Ну, вдарив... А може ж було за що її бити? Спізнилася й, замість перепросити, обізвала його, чи як там було...

Неприязнь до поліцая перенеслася й на Марію: розмовляє з тим, хто нас б'є! А що Марія вимочила волосся, то стало в таборі дві бльонди: „бльонда наша" і „бльонда німецька"...

Нічого не сказавши, що пізно прийшла, Б л ь о н д а привітно кивнув на моє „добрий вечір". Біля воріт, по той бік паркану, стояла Марія й розповідала про наші великодні звичаї. Він за нею повторював „Христос воскрес" і „Воістину воскрес". Скрегочучи зубами, здалеку прислухалось кілька дівчат.

— Негідний він не то казати, а й чути ці святі слова!

Вимовляв він дуже смішно, і я проходячи кинула Марії:

— Швидше оця верба навчиться!...

(Далі буде)

о. шамб. Мирослав Харина

НЕВІРНІ ТОМИ

ПРОПОВІДЬ З НАГОДИ ВІДКРИТТЯ УКРАЇНОЗНАВЧИХ СТУДІЙ НА ГАРВАРДСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ 30 КВІТНЯ 1973

Вчора Українська Церква, що відзначає встановлені за григоріянським календарем свята, обходила пам'ять Апостола Томи, який недовіряв своїм приятелям, коли повідомили його, що бачили Воскреслого Христа. Тома, критичний дослідник правди, висуває сумнів та ставить застереження: „Якщо не побачу на його руках знаків від цвяхів і не вкладу свого пальця у місце, де були цвяхи, а й руки мої не вкладу в Його бік, не повір'ю (Ио. 20,25).

Тим то й виявив своє песимістичне наставлення до Великої Правди — Воскресіння Христа. Йому, який бачив, що сталося з Ісусом у п'ятницю, тяжко було повірити, що Христос воскрес. На його песимістичну вдачу все виглядало пропащим. Заломаний останніми подіями, що мали місце в Єрусалимі, не міг пояснити собі появи Ісуса Христа, про яку розповідали йому інші апостоли.

Та після наступної появи, вісім днів пізніше, Тома паде навколішки перед Ісусом і визнає: „Господь мій, і Бог мій!" Христос не карав його за невірство, тільки лагідно промовив: „Побачив Мене, то й віруєш. Щасливі ті, які не бачивши, увірували!"

Я свідомо на вступі навів цей приклад з Томою, щоб вказати, що він неодинокий у своєму невірстві. Коли вперше впав заклик: „Створім Українознавчі Студії на Гарвардському Університеті!" — багато було тоді невірних томів, та це й сьогодні є такі, які не вірять, що із цих українознавчих студій може щось бути, чим сіють зневіру в спільноті, яка з довір'ям була поставилася до Великої Правди, що Гарвардський Університет відкрив свої гостинні брами для Української Науки.

Відомий французький мислитель Мартен у своєму творі „Воля і чин" писав: „Сприятливі обставини мають цінність тільки для того, хто відповідно підготований, щоб скористати з них. Нагода, для якої ми не підготовані, тільки поставить нас у смішне положення".

І як приємно є сьогодні ствердити, що оцю, здавалося б неправдоподібну обставину, використав гурт ентузіястів, кинув клич у народ та розпалив полум'я, що загоріло в серцях жертвенної на великі справи української спільноти, й сьогодні ми зібралися тут, щоб бути свідками історичної події — свого роду воскресіння української Правди, української Науки на Університеті, про який ще так недавно могли ми тільки мріяти. Ми зібралися тут, у цій святині Науки, щоб побачити, а, побачивши — рознести поміж невірних томів, що українська спільнота в З'єднаних Стейтах Америки своєю послідовністю і прикладною жертвенністю осягнула на престижевому Гарвардському університеті три катедри українських студій: мови, літератури й історії України.

Та дорогі й достойні учасники торжеств проголошення встановлення трьох катедр: Нам невільно задержатися на половині дороги. Ми мусимо пройти її до кінця. Ми не сміємо, „поклавши руку на рало" — оглядатися назад. Загріті вогнем любови до української мови, до української літератури, до непідробленої історії України йдім, як Христові Апостоли в наш народ і скажім йому, що ми тут бачили й чули, скажім, що ми доткалися осіб, відповідальних за українську Науку, за українську Історію, за Правду українську, що ми з ними говорили, що вони запевняли нас про те, що передаватимуть молодшому поколінню тільки щиру й святу Українську Правду, яка скаже світові, „хто ми, чиїх батьків, ким і за що закуті!"

Жертвенний український нарід, побачивши чисті як сльоза наміри Проводу Гарвардського Комітету Українських Студій, відгукнеться на черговий заклик — уфундувати Український Науковий Інститут — Кузню Української Науки, а українська патріотична Молодь заповнить оці Українознавчі Студії, створюючи нові кадри українських науковців, що дай Боже! Амінь.

ВІЗІЯ МАЙБУТНЬОГО...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ніверситету, — в бюрі якого, як це пригадав мгр Хемич, творилась тоді ще скромна ідея одної катедри українознавства 16 років тому.

Справу поширення бази жертводавців на тих „не фіктивних, але тільки призабутих 2 мільйони українців в Америці" підносив кожний із понад 30 дискутантів під час 9-годинних нарад, перерваних тільки традиційною Великодньою вечерою у вечірніх годинах.

Українські науковці, представники духовенства, старші і молодші професіоналісти, передові громадські діячі, безпретенсійні місцеві громадські активісти, скромні рядовики, студенти і навіть дітвора — були умом і духом об'єднанними свідками цієї маркантної події в житті Американської України.

Президія нарад — в особах мгр Хемич, проф. Пріцак, мгр Тарнавський, о. Чомко і д-р Мирослав Смородський — заохочувала до найширшого обміну та вислову думок, плянів і проєктів на майбутнє. Пройдений шлях і його позитивні досягнення мають служити вихідною базою для дальшої праці і, заразом, для відсічі деяким скептичним голосам.

„Найкраща відповідь критикам — це повне з'ясування досягнень і пророблєної праці, як рівнож посиленої жертвенности, — говорив Василь Лагошняк, голова комітету ФКУ в Клівленді, який негайно і конкретно підкреслив свої твердження зедеклеруванням вже четвертої тисячки на ФКУ. Свій заклик заключив п. Лагошняк зголошенням „тисячних" деклярацій від п-ні Ольги Лагошняк, д-ра Ярослава Михальчука, Богдана Чопика, Богдана Лемішука та д-ра Євгена Омельського, америтованого лікаря в Клівленді, який ще працює на скромній винагороді шпитального інтерна і якого пожертви на ФКУ доходять до 6,000 долярів. Цей „ланцюговий" дух жертвенности дав до кінця нарад суму 32,500 долярів, як це проголосив наступного дня, під оплески, головний предсідник УНСоюзу Иосип Лисогір під час промови - подяки на принятті в президента Гарвардського університету, д-ра Дерека Бока.

З увагою і без огірчення поставилися учасники нарад до критичних зауваг щодо ФКУ і Комітету Українознавчих Студій — деяких фаз їхньої діяльности, як і виступів поодиноких осіб.

„Де треба з'ясувати справу, там слід подати факти чітко і ясно та не входити в особисту полеміку, а прямувати до загальновизнаної великої цілі", — говорив д-р Ярослав Падох, головний секретар УНСоюзу, віддзеркалюючи загальний напрямок дискусії в цій справі, яка клала наголос на конечність широкої, безперервної інформаційної акції.

В результаті дискусії оплесками принято внесок інж. Михайла Корчинського з Піттсбургу висловити „признання та повне довір'я головній управі ФКУ за щоденне блискуче виконування обов'язків, не звертаючи уваги на кількакратно збільшений об'єм праці в останньому періоді та в обличчі частих перешкод та труднощів".

Про літню школу в програмі українських студій в Гарварді, архівну працю та видавничі пляни поінформував учасників нарад студент прав Адріян Сливоцький, прикладний активіст місцевого гурта українських студентів. Точний фінансовий звіт ФКУ подала п-ні Марія Хемич, діючий фінансовий референт, відмічуючи подивугідну рубрику видатків за 16 років в сумі 40,086.76 дол.

Справу дати і місця чергового з'їзду ФКУ передано до вирішення екзекутиві, при чому відмічено, що, згідно із статутом, такий з'їзд повинен відбутися ще цього року.

На щедру вечірну Великодню трапезу загостили місцеві українські студенти, серед них — без будьякої „треми" — перший випускник, докторат українознавчих студій, завтрішній доктор історії Орест Субтельний. Веселими гумористичними віньєтками доповнили вечір Ярина Турко і Вава Бачинська, обидві від кількох років професійно пов'язані з програмою українських студій в Гарварді.

Серед числа учасників „Українського Великодня - Свята" в Гарварді замітною була участь урядовців і членів УНСоюзу: гол. предсідник И. Лисогір з дружиною, д-р Я. Падох з дружиною, головна радна Анна Чопик з Бостону, як також ряд теренових діячів, до яких у Світлий Понеділок долучилися ще гол. касир Уляна Дячук та головний редактор Антін Драган.

Иосип Лисогір

ЗА ПРАВДУ

СЛОВО НА СВЯТІ В ГАРВАРДІ 30-ГО КВІТНЯ 1973.

(Переклад з англійського)

Цілу уже тисячолітню історію українського народу можна б схарактеризувати, як одне велетенське змагання ЗА ПРАВДУ.

Уже в другій половині X-ого сторіччя володар першої української держави, Київської Руси, князь Володимир Великий вислав послів до Риму і Царгороду, щоб пізнали ПРАВДУ віри і в результаті він в 988 році нашої ери встановив християнство в Україні, що почало промінювати на ввесь европейський схід.

Правди шукали і за правду змагалися і його наступники, князі Ярослав Мудрий, Володимир Мономах та інші.

Шукання правди і її презентація були змістом змагань і всіх дальших періодів української історії. Як українське „Слово о полку Ігоревім" з XII-ого століття є найвидатнішою літературною пам'яткою Київської Руси та перлиною світової літератури і культури, так і пізніші Остромирове Євангеліє з 1056-ого року і Острозька Віблія з 1581-ого року є найвидатнішими писаними культурними пам'ятками тієї доби.

Однією великою епопеєю шукання і презентації правди та змагання за неї треба вважати Козацьку добу української історії, в якій мала свій початок Києво-Могилянська Академія, заснована 1632-ого року, що стала своєрідною академією академій також для інших слов'янських народів.

Це тисячолітнє змагання за правду, до якого треба зарахувати заснування Наукового Товариства ім. Шевченка, яке в цьому році відзначає своє 100-річчя, мало в нашій добі своє історичне завершення, як 22-ого січня 1918-ого року волею і силою українського народу була встановлена суверенна і народоправна Українська Народна Республіка.

Три роки пізніше виявлені створенням цієї Республіки право і правда українського народу знову були заперечені насильством сусідів. Але змагання за них ніколи не припинялися і одним з їх виявів була ініціятива українських студентів в Америці, щоб зібрати відповідні фонди і при одному з американських університетів встановити осередок українських студій. Це тим більше, що саме в цій країні правда про Україну у той час далеко не була на висоті. Ствердив це і такий відомий знавець східньо-европейських справ, як покійний професор Ернест Джей. Сіммонс, який у своїй передмові до Англомовної Української Енциклопедії в 1963-ому році писав:

"Непропорційно мало зусиль відведено на українські студії, хоч Україну з понад 40 мільйонів населення перевищає щодо кількости населення і території тільки Росія. Частинно це занедбання випливає, очевидно, з переконання, що Україна після століть поневолення і позбавлення свободи, втратила свою ідентичність, як однорідні нарід та нація. Але нічого не може бути дальше від правди, як таке переконання, і в такому підході міститься небезпечний висновок для тих, хто твердо вірить, що центральною проблемою нашої доби є свобода, невід'ємне право людей і націй — вибирати. Український нарід пристрасно боровся за це право упродовж століть і ця безупинна боротьба допомогла зберегти його національну ідентичність, його збірну душу. Це продовжування національного розвитку від найдавніших часів посьогодні є віддзеркалене у його історії, в його народній культурі і соціяльній структурі, яка дає багатство матеріялу незвичайної ваги для зрозуміння України та українців та їхніх взаємин з іншими слов'янськими народами і зі світом поза їх кордонами. В наших центрах славістичних студій треба посилити зосередження на Україні. Додаткові катедри українських студій повинні бути встановлені, розбудовані бібліотечні ресурси, а на відтинку головніших дисциплін треба подбати про більше підручників та довідкових праць, достосованих до спеціяльних потреб англомовних студентів."

Очевидно, що ледве чи могло б бути більш авторитетне місце для створення такого осередку для української правди, як Гарвард, що має VERITAS - ПРАВДУ за своє мотто. Коли ж створений українськими студентами Фонд Катедри Українознавства майже без надії на успіх звернувся в цій справі до Гарварду і коли одержав не тільки згоду, але й майже ентузіястичну заохоту від тодішніх керівників Гарварду з його президентом Натаном Пюсі та деканом Франком Фордом у проводі, то мабуть не було людини не тільки в нашій українській громаді в Америці, але й українця в світі, серце якого не забилося б вдячністю до Гарварду.

22-ого вічня 1968-ого року, щодо дня точно у 50-ту річницю проголошення Української Народної Республіки, українські мрії на американській землі стали дійсністю, як у Гарвардському Центрі Veritas-Правди була формально встановлена перша катедра українських студій.

Наша громада оцінила це та правильно висловила свою вдячність Гарвардові, склавши в короткому часі необхідні фонди на встановлення трьох катедр цих українських студій.

Думаю, що буду речником кожного члена нашої громади, як і кожного українця, як сьогодні, з нагоди цього нашого зібрання, висловлю Гарвардові та його властям, зокрема попередньому президентові д-рові Пюсі і теперішньому президентові та нашому господареві на цьому святі д-рові Бокові наше найсердечніше: СПАСИБІ!

Ми сподіваємося й віримо, що українські студії в Гарварді, завершені Українським Науковим Інститутом, допоможуть світові пізнати правду про Україну, і коли ця правда переможе, тоді здійсниться пророцтво Тараса Шевченка й український нарід діждеться свого Вашингтона з його праведним законом.

10 РОКІВ ТЮРМИ ЗА НАПАД З НОЖЕМ

Київ. — Два пасажири в Дніпропетровському поїхали таксівкою за місто, зупинили водія і з ножем вимагали в нього грошей. Водій не розгубився, одного викинув з авта, другого швидко довіз до міліції. Відбувся суд: коваля автомобільної бази Лукашенка засудили на 10 років в'язниці, а його напарника, на прізвище І. Подопрігалов, на 7 років, писала „Радянська Україна" з 15 квітня.

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ В ГАРВАРДІ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

цій справі. Коли проф. Пріцак радився із своїми приятелями та співробітниками, як найкраще міг би Гарвардський Комітет Українських Студій виявити вдячність громаді за підтримку, думка була однодушна: показати цій громаді „як працюють" її гроші в Гарварді. Це й дало спонуку до публічного захисту докторської дисертації першого випускника цих студій, Ореста Субтельного.

Після короткого слова проф. д-ра Пріцака відбувся згаданий вже виступ президента Гарварду д-ра Дерека Бока, на закінчення якого він привітав першого докторанта з українських студій в Гарварді Ореста Субтельного, приявних на цій святочній сесії професорів Юрія Шевельова і Тібора з Колюмбійського університету, д-ра Ярослава Білінського з Делеварського університету, проф. М. Богатюка з Лемонт Коледжу, проф. З. Абрамовіча та інших, як також ряд приявних громадян, між ними головного предсідника „Провидіння" і віцепрезидента УККА о. Мирослава Харину, головного предсідника УНСоюзу та екзекутивного віцепрезидента УККА Иосипа Лисогора, президента Фонду Катедр Українознавства мгра Степана Хемича, наступного президента Українського Лікарського Товариства Північної Америки д-ра Юрія Кушніра, репрезентанта Т-ва Українських Інженерів інж. Андрія Пащука та ін.

ПУБЛІЧНИЙ ЗАХИСТ ДИСЕРТАЦІЇ

Після вступних заввагпроф. Омеляна Пріцака та д-ра Дерека Бока, приступлено до головної частини сесії — оцінки і оборони докторської дисертації Ореста Субтельного про гетьмана Пилипа Орлика та його добу. Проф. Пріцак насамперед представив коротко докторанта: Орест Субтельний народився в 1944-му році, на українські студії в Гарварді вступив початково як спеціяльний студент після встановлення першої катедри цих студій в 1968 році та заангажувався на першого відвідуючого професора д-ра Олександра Оглоблина, до другої світової війни професора і декана факультету історії на Володимирському Університеті в Києві. Власне під проводом, вказівками і наглядом проф. Оглоблина, який сам є одним з найвидатніших українських істориків та зокрема Мазепинської доби, Орест Субтельний почав свої студії гетьмана Пилипа Орлика та його доби, відбувши при цьому наукову поїздку та відвідавши державні архіви у Франції, Швеції, Польщі та інших країнах. Результатом його студій і є його докторська дисертація, першим опонентом якої є проф. д-р Олександер Оглоблин.

ПЕРШИЙ, ПЕРША, ВПЕРШЕ

Уже згадано, що докторська дисертація Ореста Субтельного була першою з української історії в рямках українських студій в Гарварді, а першим її опонентом був проф. д-р Олександер Оглоблин. До цього долучилося ще одне перше: перший опонент першої докторської дисертації з українських студій в Гарварді вперше в цьому університеті подав оцінку оспорюваної дисертації українською мовою.

Проф. д-р Ол. Оглоблин насамперед привітав тему дисертації: Пилип Орлик і його доба, над якою в історичній науці в Совєтському Союзі „висить невблаганне табу". Докторант у своїй дисертації дав аналізу турецької і кримської угод, користуючись невикористаними досі архівними джерелами. Очевидно, що дисертація має деякі недоліки: перебільшування „мусульманського аргументу", не цілком повне з'ясування розбіжностей між Орликом і запоріжцями, дещо замала увага до інших членів екзильного уряду Орлика та деякі дрібні неточності чи друкарські помилки, що в жадному разі не поменшують великої вартости самої праці та які легко можна доповнити і виправити. Проф. Оглоблин ствердив, що дисертація написана згідно з усіми вимогами такої праці та приносить честь авторові і університетові та становитиме цінний науковий вклад в історію України.

Д-р Едвард Кінен знову ж представлений проф. Пріцаком, як ще недавній його студент в Гарварді і тепер уже сам професор історії в цьому ж університеті та автор ряду праць, включно із його останнім більшим твором про листування князя Курбського з царем Іваном Грозним, був другим опонентом. Проф. Кінен на початку згадав, що і він міг би висловити свої завваги українською мовою, якою володіє, але побоюється, що говорячи по-українськи, в нього був би деякий акцент, не так американський, як евентуально „на цьому форумі цілком не бажаний" російський. Дисертація Субтельного, в його оцінці, дуже замітна — добра композиція, добре використані джерела. Все ж таки проф. Кінен вважає, що в дисертації замітний дещо завеликий вплив на її автора Орликового „Діяріюша", немає там ясного образу, чи це студія Орлика, як індивідуальности, чи студія його доби, хоча джерельно представлені одно і друге. Не зважаючи на деякі недоліки, також проф. Кінен уважає студію Субтельного важливим вкладом в історичну науку.

Третім опонентом Субтельного був проф. д-р Юзеф Геровскі з Ягайлонського Університету в Кракові, де він очолює історичний інститут і перебуває тепер на відвідинах в Америці. Представляючи проф. Ю. Геровського, проф. Пріцак згадав, що це вже належить до традицій Гарварду, щоб важливіші наукові праці піддавати міжнародній оцінці. Це і спонукало Гарвардський Комітет Українських Студій звернутись в цій справі до проф. Геровского, який сам по собі є добрим знавцем доби, що є темою дисертації. Проф. Ю. Геровскі, говорячи по англійськи, згадав, що він мав тільки кілька днів часу, щоб познайомитись з працею О. Субтельного. Вважає, що О. Субтельний показав у блискучій формі розбіжності між ідеологією і релігією, але його праця не цілком з'ясовує, кого репрезентував Орлик: нарід, козаків, чи свою групу. Також і він уважає працю Субтельного за важливий вклад в історичну науку.

СУБТЕЛЬНИЙ ВІДПОВІДАЄ

Усім опонентам його дисертації, професорам Оглоблинові, Кіненові і Геровському відповів докторант Орест Субтельний, подякувавши за коментарі і завваги. Щодо закиду про перебільшений „мусульманський аргумент" треба мати на увазі, що Орлик був вихований в християнському дусі, свою освіту він починав у Вільні в єзуїтів, і він не любив мусульман. Свідком його великої релігійности є його „Діяріюш", в якому згадується, що він чи не кожного дня був на Службі Божій, часом більше разів, і не любив мусульман. Це мусило мати вплив і на його політику. Конфлікт між Орликом і запоріжцями можливо не з'ясований в дисертації достатньо, але на це є дуже мало джерел. Щодо замітнього впливу на дисертацію орликового „Діяріюша" — хто з ним познайомиться, той не може оминути впливу того історичного документу. Погоджується із заввагою про потребу поширення теми впливу Орликового виховання на його поведінку. Відповідаючи на завваги проф. Геровського, докторант завважив, що він писав свою дисертацію з українського, а не польського чи будь-якого іншого погляду. Дальше Субтельний заявив, що це цілком природнє, що студент пише свою дисертацію більше з думкою про своїх професорів, ніж про читацький загал.

Цілий ряд запитів поставив докторантові ще проф. Омелян Пріцак, як також були запити із залі і всі погоджувались, що Субтельний відповідав та давав свої вияснення з подивугідним знанням справи. І коли голова Гарвардського Комітету проф. О. Пріцак під кінець проголосив, що Комітет прийняв вияснення Субтельного в обороні його дисертації та признав йому науковий ступень доктора історичних наук, ентузіястичні оплески в залі довго не вмовкали.

Д-Р ОРЕСТ СУБТЕЛЬНИЙ МАЄ СЛОВО

На закінчення промовив новий доктор історичних наук, перший доктор української історії в Гарвардському університеті, Орест Субтельний. Говорив спокійно, часом дотепно, про свою працю, свою „мандрівку в минуле і по архівах" і щойно тепер, після закінчення та оборони дисертації, він відчуває, що ця його мандрівка не тільки не закінчилася, але вона щойно почалася. Висловлює вдячність професорам, університетові і українській громаді, що дали йому до цієї мандрівки можливість, нагоду і заохоту.

Сесію формально закрив проф. Омелян Пріцак. Тоді всі приявні підступали, щоб з найкращими побажаннями стиснути руку новому докторові української історичної науки, першому докторові цієї науки в Гарварді, Орестові Субтельному.

ГОСТИНА У ПРЕЗИДЕНТА ГАРВАРДУ

Після святочної сесії із публічним захистом докторської дисертації Ореста Субтельного президент Гарварду проф. д-р Дерек Бок гостив понад сотню приявних осіб обідом у своїй резиденції. Обід попередив коротким словом місцевий парох і капелян українських студій в Гарварді, о. шамбелян С. Чомко та заінтонувавши великоднє „Христос Воскрес", що його всі відспівали. Після обіду проф. Пріцак запросив до слова репрезентанта Української Громади, головного предсідника УНС і віцепрезидента УККА Иосипа Лисогора, повний текст промови якого надрукований на іншому місці в цьому числі. Згадати б, що коли п. Лисогір в імені Громади висловив Гарвардові і його президентові Бокові українське „Спасибі!", оплески приявних довго не вмовкали. На закінчення слова п. Лисогора, на його ж пропозицію, ред. А. Драган передав президентові Гарварду д-рові Бокові від Українського Народного Союзу два томи люксусово оправленої в шкіру Англомовної Енциклопедії Українознавства, з якою д-р Бок зразу ж знайомився із щирим зацікавленням.

Опісля промовив господар, президент Гарварду проф. д-р Дерек Бок. Він уважає, що перша вдячність належиться не так Гарвардові, як радше Українській Громаді від Гарварду за те, що вибрала цю високу школу та довірила їй свою велику місію — змагання за свою правду. Він дуже глибоко відчуває це зобов'язання та сподівається, що Гарвард виправдає це довір'я.

На цьому та знову співом „Христос Воскрес!" закінчились формально пам'ятні Українські Дні в Гарвардському університеті, після чого приявні мали ще нагоду, під проводом університетських провідників, оглянути приміщення університету, виставку українських стародруків і документів в головній університетській бібліотеці та, зокрема, готові вже до вжитку приміщення Українського Дослідного Інституту.

ОГОЛОШЕННЯ ПРО КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА В ГАРВАРДСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Цього літа відбудеться третя з ряду програма курсів українїстики в Гарвардському Університеті. Так, як у минулих роках, програма цього літа включатиме курси в ділянках історії, літератури та мови.

Українська спільнота дуже щедро пожертвувала на Катедри Українознавства в Гарварді. Участь у літніх курсах — це найкращий спосіб скористатися з праці, яку вже вкладено в Центр Українських Студій.

Ці курси спеціяльно корисні й важливі: (1) для студентів, які спеціялізуються в ділянках славістики і совєтознавства; (2) для студентів, які цікавляться історією, політичними науками, літературою, економікою та іншими ділянками гуманістичних і суспільних наук; (3) для вчителів українознавства в рідних школах.

Навіть, якщо ви спеціялізуєтесь в іншій ділянці, наприклад, в інженерії чи в природознавчих науках, можете скористатися з курсів у Гарварді з вашої спеціялізації, і одночасно надбати більше знання з українїстики.

Очевидно, програма літніх курсів не є виключно академічною. В Кембриджі, Бостоні та околиці є безліч можливостей на різні наукові, культурні й товариські зайняття. У минулому щоліта українська група при Гарварді влаштовувала багато цікавих викладів, вечірок і товариських зустрічей для студентів.

Ви можете допомогти Центрові Українських Студій у Гарваді такими способами: повідомити знайомих і приятелів про літні курси українїстики у Гарварді; повідомити нас, чи плянуєте брати участь в літній програмі українїстики у Гарварді.

Якщо так, пишіть на адресу: Ukrainian Studies — Summer School, Harvard University, 1737 Cambridge Street, Room 208, Cambridge, Mass. 02138.

Іван Гуцайлюк переобраний на голову Відділу УККА Округи Лігай Веллі

У неділю 8-го квітня ц. р. о год. 3-й по пол. в залі української православної парафії в Аллентавні, Па. відбулись річні загальні збори Відділу УККА Округи Лігай Веллі.

Збори почато молитвою, що її провів о. прот. В. Чекалюк, а опісля голова Відділу УККА відкривши збори, підкреслив важливість сучасного моменту, згадуючи важке становище українського народу у нашій поневоленій Батьківщині.

Зборами провадила Президія: д-р Ігор Федорів — предсідник, секретар Іван Стасів. Вислухавши звіти Управи, в яких накреслено минулорічну діяльність, предсідники організацій і платники УНФ одноголосно уділили абсолюторію уступаючій Управі.

Нова Управа на 1973 рік: Іван Гуцайлюка — голова, Іван Стасів — заступник, Роман Гарас — другий заступник, Іванів Михайло — секретар в українській мові, Осип Пінкович секр. в англійській мові, Іван Федорак — фінансовий референт, Іван Ганич помічник, Дмитро Гудз і Степан Петровський організаційні референти, О. Білинський і Дмитро Хорват культурно освітні референти. Жіноча референтура: Анна Гарас, Анна Сиган, і Марія Корчева. Контрольна комісія: Іван Швець, Михайло Путько і Михайло Белзецький. Комісія зовнішніх зв'язків: д-р Альберт Кіпа, д-р Ігор Федорів і проф. Борис Глинський. Громадський суд: о. Василь Чекалюк, Володимир Вербовський і Володимир Щебетюк.

Перед закінченням зборів голова Президії д-р Ігор Федорів звернувся до представників Українських Організацій і платників УКФ, закликаючи до посиленої співпраці у Відділі УККА.

Збори закінчено молитвою.

М. Іванів

КАНАДА ВИПУСКАЄ ВОСЕНИ ЦЬОГО РОКУ нові поштові значки, номінальної вартости від 1 до 6 центів. На них будуть зображені портрети колишніх канадських прем'єрів, замість одноманітного малюнку голови сучасної королеви Англії Єлисавети другої. Її портрет залишать тільки на випуску ціною у 8 центів.

Відділ УККА в Бостоні відбув збори

Бостон, Масс. (о.щ.). — Інж. Конрад Гусак був тут переобраний на голову місцевого Відділу УККА на загальних річних зборах, що відбулися в неділю, 18-го березня ц.р. Зборами керувала Президія: Орест Щудлюк — предсідник і інж. Адріян Стецик — секретар.

Звіти голови і референтів виказали, що в минулому році Відділ УККА перевів посилену діяльність на громадському й зовнішньому відтинках. Звітували: голова — інж. К. Гусак, заступник — І. Волощук, секретарі — Д. Ґалонжка і М. Франківський, скарбник — В. Федорів, референт УНФ — М. Франківський, референт преси —І. Кецмур, референт зовнішніх зв'язків — О. Щудлюк, голова Товариського суду — С. Сідлярчук і за Контрольну комісію — В. Ганчар.

Відділ УККА перевів моторкаду та маніфестацію 13-го травня м.р. в обороні нескорених в Україні, вилавши резолюції до президента Ричарда Ніксона і генерального секретаря ОН, Курта Вальдгайма. Двічі в серпні 1972 року пікетовано виставку „СССР — мистецтво і прикладне мистецтво в минулому й тепер", при чому передано дирекції музею в Бостоні листа, в якому звернено увагу, що багато українських експонатів були підписані, як московські. Дирекція переслала листа до Департаменту Стейту. Конгресвумен Люїс Дей Гікс внесла Резолюцію 884 8-го березня 72 р., а конгресмен Джеймс Бурк вніс Резолюцію 895, які закликали делеґацію ЗСА до ОН підняти оборону людських прав в Україні на Комісії Людських Прав ОН. 22-го січня проголошено „Український День Незалежности" в стейті та Бостоні, а перед Сити Голом повівав український прапор. 1-го жовтня пікетовано виступ ансамблю „Берьозка", з вдалим відгуком на телевізії. НА УНФ зібрано 1,795 долярів, зайнявши 14 місце серед громад у збірці на УНФ. Тут треба підкреслити, що Михайло Франківський зібрав суму 1,525 долярів, за що йому належиться окрема подяка. Відділ зложив 1,000 дол. на ФКУ при Гарварді. Відзначено разом з литовцями, латишами й естонцями Тиждень Поневолених Націй окремою маніфестацією. У місцевій пресі було поміщено кілька листів і дописів про теперішню ситуацію в Україні.

Нові керівні органи Відділу — Управа: інж. Конрад Гусак — голова, Вол. Федорів — заступник, Орест Щудлюк — заступник і референт зовніш. зв'язків, Дмитро Ґалонжка і Мих. Франківський — секретарі, Вол. Гетьманський — скарбник і референт УНФ, Микола Рогач і інж. Микола Калиніченко — культурно-освітні референти, Дмитро Мельник і Мих. Трухан — організаційні, інж. Вол. Тутка, Микола Щербанович і Іван Волощук — члени. Товариський суд: Степан Сідлярчук, Іван Банадиґа і Петро Мороз. Контрольна комісія: Вол. Ганчар, Микола Сухий і Григорій Чорній.

На зборах висловлено побажання, щоб Відділ УККА посилив співпрацю з молоддю через кооптацію в члени Управи молодих представників від Осередку СУМА, Станиці Пласту і Студентської Громади. Також в пляні є відзначити 40-ліття штучного голоду в Україні.

Треба надіятися, що наші церковні громади, організації та громадянство прийде з допомогою новій Управі Відділу УККА.

Шевченківська Академія в Балтиморі

Відділ УККА в Балтиморі при співучасті місцевих організацій, улаштував Академію в честь Т. Шевченка в неділю 25 березня у залі „Дому Української Молоді". Програма Академії розпочалась „Заповітом", відспіваним мішаним хором ООЧСУ під орудою проф. М. Кормелюка. Голова Відділу УККА, Василь Татчин, відкриваючи Академію звернувся до приявних, щоб вони повстали з місць і однохвилинною мовчанкою вшанували покійних Андрія Чорнодольського та інж. Мельника — відомих громадських діячів. Доповідав д-р Анатолій Булавка, проаналізовуючи ідеологічний вплив Шевченка в розвитку національних ідей в тодішньому часі, аж по сьогодні — в Україні. Відтак хор ООЧСУ відспівав пісні музичних композицій: К. Стеценка, М. Гайворонського та І. Омельського. Роман Коструб'як, учень Українського Музичного Інституту відіграв фортепіянове сольо композиторів: О. Жука і Г. Райгольда. Пластун Роман Царин віддеклямував поему Т. Шевченка „Розрита могила". Інсценізацію „Кобзар" виконали сумівці: Христя Поліщук, Катруся Чорна, Оксана Войтович, Дарка Тим'юк, Ліда Войтович, Адріян Радь, Орест Радь та Іван Яремчук під керівництвом Т. Кузьмова. Академія закінчилась відспіванням українського національного гимну.

Володимир Стадницький

Видавництво „Сатердей Рев'ю" збанкрутувало

Сан Франціско. — Видавництво Saturday Review, яке досі публікувало чотири місячні журнали: „Саєнсес", „Едюкейшен", „Сосаєті", й „Артс", зголосило в суді банкрутство з уваги на велике задовження у висоті понад 3 млн. долярів, заповідаючи одночасно далекойдучу реорганізацію видавництва. Згідно з поданим пляном видавців, згадані чотири журнали будуть ліквідовані порядком об'єднання їх, а також журналу "Saturday Review", з журналом "World". У висліді такого об'єднання буде створений один журнал, що почне появлятися влітку цього року як двотижневик під назвою "Saturday Review - World". Редактором нового журналу буде Норман Казінс, який до 1971 року був редактором „Сатердей рев'ю", а тепер є редактором журналу „Ворлд". Працю в „Сатердей рев'ю" Казінс покинув з уваги на розходження в поглядах на видавничу політику між ним та видавцями Ніколясом Чернесм та Джоном Веронісом. У зв'язку з цим варто нагадати, що Норман Казінс брав участь у переговорах про звільнення Верховного Архиєпископа, кардинала Йосифа Сліпого із совєтського ув'язнення.

Совєти зрікаються додаткових високих оплат від жидівських еміґрантів

Вашингтон. — Голова республіканської меншости в Сенаті, сен. Гю Скатт, виявив журналістам, що на нараді у Білому Домі заявлено йому й іншим приявним там сенаторам, що Совєти офіційно повідомили Уряд, що вони не стягають вже додаткових високих оплат при видачі візи на виїзд до Ізраїлю. Тому Уряд наполягає, щоби не в'язати тієї справи з ратифікацією американсько - совєтського торговельного договору, в якому признається Совєтам клявзулю найбільшого упривілеювання. Однак сенатор Генрі Джексон, демократ із стейту Вашингтону, заявив, що він не відкличе своєї поправки до ратифікаційного закону, в якій пов'язується той договір з вимогою скасування в СССР додаткових оплат за візи до Ізраїлю, які доходять до 30 000 дол. від особи. Сен. Джексон звернув увагу, що коли Совєти не проголосять офіційного скасування таких оплат, то Брежнєв може в кожній хвилині відновити стягання таких оплат. Президент Ніксон вважає, що цю справу краще поладнати закулісовим дипломатичним шляхом, а не ставленням справи руба в Конґресі. Ніксон уважає, що Совєти виявляють тепер „поміркованість" у проблемах Південної Азії, Близького Сходу і Західньої Европи і що не слід відштовхувати їх від тієї „поміркованої" політики, тим паче, що 95 відсотків жидів які хочуть еміґрувати з СССР до Ізраїлю, отримують дозвіл на виїзд.

Засідання З'їздового Комітету Федерації Українських Професіоналістів і Підприємців в Едмонтоні

Засідання Всеканадського З'їздового Комітету Українських Професіоналістів і Підприємців в Едмонтоні, Альберта, відбулося у середу 7-го березня з метою продовження підготовчої праці до відбуття З'їзду в Едмонтоні, 18, 19, 20 і 21-го травня цього року. На фото сидять (зліва): адв. Петро Саварин, адв. Лаврентій Дікур, голова Комітету й Едмонтонського Відділу організації; проф. Манолій Р. Лупул, Орест Мулька. Стоять (зліва): д-р Левко Фарина, д-р Віктор Байрак, Нестор Кіт. Члени Комітету, яких на знімці немає це: Петро Олюк, адв. Петро Шевчук, Василь А. Косташ і Едвард Кей. На першому засіданні заповіджено, що між гостями-промовцями на З'їзді будуть: д-р Петро А. Кондра, голова Комітету Українців Канади, Стенлі Гайдаш, федеральний міністер многокультурности, Роберт Л. Стенфілд, провідник опозиції у федеральному парляменті.

Чотири групи бандуристів на святі Шевченка у Бавнд Бруку

У суботу 24 березня ц. р., відбулось в Осередку Української Православної Церкви в Саут Баунд Бруку Свято Шевченка, влаштоване, як і в попередніх роках, місцевою Школою Українознавства і релігії. Цим разом, вперше в історії Осередку, виступали чотири групи бандуристів і бандуристок, які своїм виконанням вповні заслужили на щедрі оплески присутніх.

Чотири групи бандуристів, це вислід наполегливої праці маестра проф. Романа Левицького, керівника курсів гри на бандурі при Школі Українознавства і релігії, її директор — це проф. Василь Григоренко, який теж чимало причинився до розвитку курсів. Найбільше заавансована з цих груп, це Ансамбль Бандуристок ім. Лесі Українки, який складається з молодих матерів, відомий зі своїх виступів у Елізабеті, Ірвінґтоні, і Ню Бронсвіку. Вони заграли й заспівали „Вітер віє", Сніжного до слів Т. Шевченка і „Ой, горе тій чайці" Леонтовича до слів Д. Мазепи; вони також, під батутою проф. Левицького виконували ролю хору для решти груп. Група молодих учнів заграла „Ой, три шляхи широкії" і „Максим козак Залізняк", а група старших — відіграли „Ой, літав орел" і „Думи мої". Із цими двома групами, сольо співав проф Левицький. Четверта група, — ще не названий ансамбль бандуристок і бандуристів, який вперше виступав і виконав „Встає хмара з-за лиману".

Програмою керував учень В. Фурманець. Реферат прочитав учень А. Шевченко. Мелодеклямацію виконала учениця Н. Павленко під акомпаніямент І. Череути. Деклямували учні і учениці І. Фізер, О. Шевченко, Л. Кручко, О. Фурманець і І. Халецький. Американський гимн, „Заповіт" і „Садок вишневий" відспівав шкільний хор, підготований учителями о. Йосипом Кретою і Мирославою Павловською.

Вщерть наповнена заля Осередку грімкими оплесками нагороджувала всіх виконавців. На закінчення всі відспівали „Ще не вмерла..."

Я. П.

Опубліковано новий том „Студій до історії українців Канади" д-ра М. Марунчака

Вінніпеґ.—Четвертий том „Студій до історії українців Канади", який появився при кінці 1972 р. накладом УВАН Канади, містить 35 нарисів, статтей та есеїв з піонерської доби. Цим томом автор д-р М. Г. Марунчак поглиблює розуміння цього надто важливого періоду української історії в Канаді. Є тут такі праці, як „До історії українського канадського вояцтва за морем", „Агапій Гончаренко і Кирило Геник і канадські українці", „До джерел формування політичної думки українців Канади", „Три Саскатунські з'їзди", „Акція Бойового фонду в Канаді в 1906 р.", „До історії УНС в Канаді", та інші.

В розвідці „Українська мова урядовою мовою Канади в піонерській добі" автор наголошує, що українською мовою не тільки послуговувались в двомовних школах провінцій Манітоби, Саскачевану й Алберти, але також була низка законів в цій мові для користування українців в згаданих провінціях. Федеральний уряд також публікував українською мовою інформативний матеріял для українських поселенців. Українською мовою обильно покористувалися в своїх публікаціях політичні партії (ліберали й консервати) і всі вони трактували українців, як одну національну спільноту. В піонерській добі українська мова була в найбільшому ужитті і то тоді, коли в Канаді не було ще „Бил оф Райтс", як також не деклямовано так багато про „багатомовність та многокультурність".

Видання д-ра М. Марунчака ще цінне тим, що в документальному додатку вміщені заголовні сторінки законів в українській мові та майже повністю передрукована перша невеличка спроба написання „Першої історії Українців Канади", яка появилася в 1907 р. Видання має 311 сторінок друку та друковане на доброму папері. Його ціна 8 долярів. Замовлення слати: Historical Publications, 116 Noble Avenue, Winnipeg R2L 0J6, Canada.

Бандуристки на американському вечорі

Ню Йорк.— Молоді бандуристки-студентки Олена і Віра Шумиловичі виступлять на американському мистецькому вечорі зі співом в супроводі бандур 5-го травня у Клюбі Вілліямса в Ню Йорку, на вечорі Асоціяції Композиторів, Авторів та Мистців Америки. Сестри вчаться в Українському Музичному Інституті в клясі бандури у проф. Романа Левицького. Олена Шумилович закінчила школу св. Юра і вже студіює в Гантер Коледжі, молодша Віра навчається в школі св. Юра, обидві з відзначеннями. Сестри вже виступали на Шевченківському вечорі в Укр. Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку, на вечорі ветеранів Першої світової війни в Мюррей Гілл, двічі для української громади в Гартфорді, Конн., на запрошення Відділу СУА та ін.

Присутні на мистецькому вечорі Асоціяції композиторів, авторів та мистців Америки одержать пояснюючу летючку англійською мовою під назвою „Бандура". Її написала мати молодих бандуристок, поетка Ірина Шуварська-Шумилович, подаючи основні відомості про цей український історичний музичний інструмент.

Ювілейні святкування у Пассейку, Н. Дж.

Місто Пассейк у Ню Джерзі, святкує цього року своє перше століття, а тому, що українська громада тут є чисельна, добре зорганізована й активна, її запрошено включитися у всі торжества, що їх заплянувало місто. Українці осіли тут ще перед І світовою війною, але зорганізованість й розбудову основно проявили в 30-их роках, яка й поклала міцні підвалини для прийдешніх поколінь.

Коли по II світовій війні прибули тут так зв. новопоселенці, то застали добре зорганізовані Українські Церкви обох віровизнань, Відділи УНСоюзу, УРСоюзу, „Провидіння" й УНПомочі, а також ОДВУ, а згодом ООЧСУ, Пласту, СУМА, СУА, як і УНДім, Ветерани й ін. Зорганізовано Українську „Рідну Школу", Відділ УККА, а по декількох роках набуто репрезентативний дім, якому дано назву „Українська Централя". А ось, недавно обі наші Церкви здвигнули величаві нові храми, очолювані парохами В. Білинським і Д. Форостієм. У Пассейку проспер͏ує ще й кредитова кооператива „Самопоміч", декілька українських крамниць, ряд фахових підприємств і професоналістів.

Українська громада Пассейку і околиці переходила різні фази свого розвитку. Громаду по II світовій війні очолив Відділ УККА, в Управі якого були, на початках Ярослав Гадуняк і д-р О. Нички, а відтак Марія Стефанів, на цім становищі перебувши 14 років. Всі вони вели корисну й добру працю, але громада, руководячись потребою зміни на останніх загальних зборах УККА вибрала до Управи молодших людей і професіоналістів. Головою УККА вибрано суспільно-громадського діяча, екзекутивного індустріяльного інженера Романа Шраменка, його заступником молодого адвоката д-ра Мирослава Смородського і підприємця Івана Влиху. Окрім них до Екзекутиви ще ввійшли молоді й середнього віку люди, які займають поважні становища в професійному та громадському житті.

На чолі Української „Рідної Школи" стоїть фахова учителька С. Квасовська, в Пласті — інж. В. Бакалець, в СУМА — Т. Олещук, ОДВУ — Б. Гірняк, ООЧСУ — Косаревич. Головою Української Централі, як і головою Округи УНСоюзу є Іван Хомко, а головою УНДому Ярослав Петрик. Всі ці громадяни, а окрім них багато інших, ведуть корисну для українського імени працю, яку щораз то більше оцінюють. Тому, святкуючи століття міста Пассейку, українці тут почуваються не в ролі запрошених гостей, а в ролі господарів, будівничих й відповідальних співмешканців. Організаційний й Ювілейний Комітет оформлений УККА, очолює Ярослав Петрик, який приготовляє українську частину, що заповідається надзвичайно гарно й багато. До цього Комітету ще входять: д-р М. Бих, Василь Мочула, О. Площанська, О. Ставнича, Хомко, Ваниль Марущак, Андрій Фарміґа, Майк, В. Мартин, адвокат Ю. Кордуба, та інші. З „уряду" Р. Шраменко, М. Смородський і С. Покора.

Святкування розпічнуться великою парадою вулицями міста 29 квітня ц. р. в неділю, і будуть тривати інтервалами через кілька місяців. Цей день буде своєрідною пробою сил українських громадян, які віч-на-віч з другими співмешканцями міста Пассейку й околиці, повинні б доказати свою питому вагу, — зорганізованість і вміння іти через життя самопевно, твердо та з почуттям громадської відповідальности і солідарности.

І. Б.

Шевченківський вечір в Денвері

Святочним Вечором у честь Тараса Шевченка, що відбувся 25 березня ц. р. вшанувала Школа Українознавства в Денвері, Кольорадо, великого поета.

Американським гимном, що його відіграла М. Венжівська розпочала програму вечора. Вступне слово і доповідь виголосив інж. Олег Завадович, відзначивши визвольні ідеї і стремління до волі в творчості Т. Шевченка. „Учітеся брати мої" віддеклямували спільно учні 1-ої і 2-ої кляси. „Село" — деклямував Марко Завадович, „Гомоніла Україна — Роман Колтунюк, „Тарасова Ніч" — Ірена Лабяк. „Тарасе", вірш написаний проф. Іваном Овечком, виголосив Віктор Соляник. Пісні: „Заповіт", „Реве та стогне", „Де Дніпро наш", „Від синього Дону" під диригуванням інжен. Галини Сластіон і при акомпаньяменті мґр Марії Венжівської заспівали учні, а останню із них на прохання публіки повторили вдруге. Пісні: „Іванку" і „Цвіте терен", привезені п-і Б. Завадович недавно з України, відспівали старші учениці: Марія Волтанець, Ірена Лабяк і Ірена Феш разом із п-і Б. Завадович, при супроводі її гри на бандурі. Загальновідомий співочий терцет: Барбара Завадович, і інж. Олег Завадович, та інж. Галина Сластіон, заспівали при акомпаніяменті бандури пісню „Місяць на небі". Марійка Волтанець заграла на скрипці, при акомпаньяменті піяніна пісню „Думи мої". Пані Б. Завадович співала при супроводі бандури в'язанку пісень.

Залю прибрали національними прапорами, полтавськими мереженими рушниками, портретом Т. Шевченка, тризубом, заступник керівника Школи Андрій Майстрик, та Олег Завадович. Багато уваги, праці, та старань у підготові Вечора вклали вище згадані пані, які весь час працюють у Школі Українознавства, а п-і М. Венжівська вчить співу та грає на піяніні до виступів.

Відспіванням національного гимну закінчено вечір.

С. Л.

П. Ґрей знищив документацію Вотерґейтської афери

Вашингтон. — Виконуючи побажання Джона Діна, правного дорадника президента Ніксона про те, щоб передані до Федерального Бюра Інвестиґацій документи, пов'язані з шпигуванням діячів Демократичної партії „не побачили ніколи денного світла", діючий директор Еф-Бі-Ай Патрик Ґрей всі ці документи доручив знищити. Як виявляється, ці документи зберігалися в бюрі вже засудженого Говарда Ганта, звідки забрав їх Джон Дін і відтак в часі зустрічі з Патриком Ґресм, на якій був присутній також Джон Ерліхман, передав у відання П. Ґрея. Згідно з заявою П. Ґрея, він не може ствердити, чи Дін або Ерліхман пропонували ці документи знищити. Він тільки пригадує собі, що Дін мав сказати, що ці документи не повинні „ніколи побачити денного світла". Інший запідозрений у шпигунській афері, Джеб Стюарт Мекрудер, який належав до Комітету для перевибору Президента, зголосив свою резиґнацію з посади асистента секретаря Департаменту торгівлі.

Т. ШУМИЛОВИЧ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ЖУРНАЛІ

Ню Йорк. — У журналі під наг. „Композитори, автори і мистці Америки", число 4 з 1973 року, органі однойменної Асоціяції американських композиторів, письменників і образотворчих мистців та скульпторів, поміщено фоторепродукцію образу українського мистця, члена тієї Асоціяції, Тараса Шумиловича: „Українська сільська церква з 19-го сторіччя". В тому ж числі поміщено ще кілька репродукцій картин і скульптур різних мистців, пісні з нотами, поезії, рецензії на нові американські видання та ін.

КОРОТКІ ВІСТКИ

ДЕПАРТАМЕНТ ОБОРОНИ ПОВІДОМИВ, що на 300 000 військових, які відбували свою повинність у В'єтнамі в 1970-72 роках, лише яких 4 000 осіб, чи навіть менше, стали наркоманами. Цим повідомленням Пентаґон заперечив поширювані в пресі вістки, нібито ветерани із В'єтнаму найбільше спричинилися до поширення наркоманії в ЗСА.

ПІСЛЯ П'ЯТЬОХ РОКІВ ВАЖКИХ ПЕРЕЖИВАНЬ у полоні в північнов'єтнамських комуністів, старшина летунства Джозеф Ейббот вперше відсвяткував Великдень вдома, в колі своєї щасливої родини, в Алловей, Н. Дж. Впродовж 5 років уся родина щодня відмовляла молитву, прохаючи Бога допомогти їхньому батькові скоро повернутись додому. Майор Дж. Ейббот встановив на своєму подвір'ї на високій щоглі американських прапор і, віддавши йому честь, засів з родиною святкувати свій перший Великдень на свободі.

РАДА БЕЗПЕКИ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ЗАТАВРУВАЛА Ізраїль за його останній наскок на квартири палестинських партизанів - терористів в центрі столиці Лівану Бейруті, при чому згинуло 14 осіб, але водночас натаврувала „всі акти насильства, які загрожують життю невинних осіб". 11 членів Ради Безпеки голосували „за", а чотири стримались: ЗСА, СССР, Комуністичний Китай і Ґвінея. Однак ніодна великодержава не заклала свого „вето". Ізраїль вдоволений, що вперше натавровано також арабські акти терору. Єгипет вдоволений, що за день раніше, 20 ц. м., Рада Безпеки зажадала від генерального секретаря Курта Вальдгайма, щоб він у скорому часі пред'явив звіт про ситуацію на Близькому Сході.

ГОЛОВА ЛІВІЇ ПОЛК. МУАММАР ЕЛЬ-КВАДДАФІ ПРИЗНАВ у пресовому інтерв'ю, що Лівія експортувала зброю й давала іншу допомогу екстремістам в Ірляндії, як теж „різним іншим борцям за волю" у широкому світі.

НАСЕЛЕННЯ КАНАДИ В ЦЬОМУ РОЦІ ПЕРЕВИЩИЛО вже 22 мільйони душ. Рівно 22 мільйони осіб в Канаді було 22 лютого 1973 року, але доки демографічна комісія закінчила підрахунки й зауважила, що йдеться про „круглу цифру", — в країні народилося ще троє дітей.

У МОСКВІ ПОЛІЦІЯ ПРИТРИМАЛА на кілька годин семеро американських студентів, які демонстрували перед урядом віз у користь совєтських жидів. Всі ті демонстранти - студенти були жидами, п'ять юнаків і дві дівчини. Після кількох годин їх звільнили й дозволили перебувати далі в СССР, як туристам.

КОМПАНІЯ „БЕЛЛ ТЕЛЕФОН" ПОВІДОМИЛА, що незабаром у Вашингтоні Д. К., звичайний дзвінок із телефонічної будки буде коштувати не 10, а 15 центів. Підвищення оплати за коротку звичайну розмову з телефонічних будок стосуватиметься багатьох інших стейтів, у тому й Ню Йорку та східньої частини Канади, де діє ця компанія. „Белл Телефон" припускає, що згодом доведеться підвищувати оплату за одну розмову до 20 центів, бо лише так компанія зможе покривати великі видатки на інсталяцію та модернізацію устаткування.

КОЛИШНІЙ ПРЕМ'ЄР ҐРЕЦІЇ КОНСТАНТИН КАРАМАНЛІС ПРОГОЛОСИВ у Парижі заклик до теперішнього ґрецького прем'єра Георгія Пападопульоса, щоб той зрікся влади, відкликав з Риму з добровільного заслання короля Константина, який є символом правопорядку у Ґреції, та промостив шлях тимчасовому новому урядові, який створив би передумови для повороту до демократичної системи правління. Караманліс, який є противником комунізму, перебуває в Парижі від 10 років, як політичний еміґрант. В Атенах сконфісковано дві газети, які надрукували ту промову Караманліса.

26-ТИРІЧНА БЕРНАДЕТ ДЕВЛІН ВИЙШЛА ЗАМІЖ за 24-річного Майкела МекАласкі: Бернадет Девлін — це посолка з Північної Ірляндії до палати громад у Лондоні, екстремістка, яка вже було в'язнена за підбурливі промови. Два роки тому вона, незаміжня, породила дівчинку, зберігши в тайні прізвище батька дитини. Вінчання Бернадет Девлін стало товариською і політичною сенсацією в Ірляндії.

ЗАСТУПНИК ДЕРЖАВНОГО СЕКРЕТАРЯ КЕННЕТ РАШ ЗАПЕВНИВ індійського прем'єра Індіру Ганді в Ню Делі, що ЗСА не будуть втручатися до суперечки Індії й Пакістану довкола справи 90.000 пакістанських полонених та обміну цивільними людьми між Пакістаном і Банґладешем. З Індії Кеннет Раш переїхав до Пакістану.

В СОВЄТАХ РОЗПОЧАЛИ перевозити нафту з Західнього Сибіру нафтопроводами, що сягають на 1.250 миль вглиб европейського СССР. Нафтопроводи широкі у промірі на 48 цалів.

ЦК КПСС хоче приспішити механізацію добування вугілля

Москва. — Совєтська преса опублікувала з датою 17 квітня нову постанову ЦК КПСС про „технічне переозброєння вугільної промисловости" в СССР. Ця постанова подана порядком аналізи виконання директив XXIV з'їзду КПСС. В опублікованому комунікаті говориться, що міністерство вугільної промисловости СССР „за повільно проводить роботи щодо реконструкції і модернізації шахт і розрізів, будівництва та поширення ремонтної бази, незадовільно поширює досвід передових колективів щодо ефективного використовування наявної гірничої техніки, що неґативно позначається на темпах технічного переозброєння і техніко-економічних показниках роботи галузі". ЦК КПСС вимагає від міністерства, а також від ЦК компартій союзних республік, крайкомів, обкомів, міськомів і райкомів партії „розглянути стан справ з технічним переозброєнням підприємств вугільної промисловости і застосувати конкретні заходи щодо посилення цієї роботи". Ідеалом у процесі видобування вугілля є „досвід роботи колективів, які добувають з однієї лави 1,000 і більше тонн вугілля на добу".

Заповідають демонстрацію проти дорожнечі

Ню Йорк.—День 5-го травня представники різних товариств і груп споживачів у Ню Йорку вирішили на засіданні проголосити „Днем крайового протесту проти дорожнечі прожитку". Того дня в Ню Йорку відбудеться демонстрація споживачів-покупців, яка розпочнеться від 6-ї евню й 32-ї вулиці й закінчиться при 42-й вулиці, поблизу Публічної Бібліотеки. Подібну демонстрацію плянують того ж дня перевести і у Вашингтоні, поблизу Білого Дому. У Ню Йорку біля Публічної Бібліотеки демонстранти влаштують мітинг, на якому закликатимуть Адміністрацію президента Р. Ніксона вдатися до рішучих заходів у боротьбі проти збільшення коштів прожитку. Тільки за місяць березень ціни на харчі в районі великого Ню Йорку підскочили на 1,2 відсотка, а на м'ясо, птицю та рибу — аж на 5.5 %. Загальний індекс цін у всій країні за перші три місяці 1973 року підвищився майже на 6 відсотків.

Роджерс обороняє бомбардування Камбоджі, як засіб для осягнення перемир'я

Вашінгтон. — Державний секретар Віліям Роджерс зізнавав у минулий понеділок 30 квітня на сенатській Комісії для закордонних зв'язків, що йому він рішуче боронив права президента Ніксона, як головного командувача американських збройних сил, бомбардувати комуністичні війська в Камбоджі. Він покликався на ту статтю Паризького договору про перемир'я у В'єтнамі з 27-го січня ц. р., де сказано, що всі чужі війська мають забратися геть з Ляосу й Камбоджі. Коли таке не сталося — твердив Роджерс — то Америка має право бомбардувати тамошні чужинецькі війська, які не вийшли з Камбоджі. Америка не встряває цим бомбардуванням у внутрішні справи Камбоджі і не маніфестує своєї солідарности з тамошнім режимом Лона Ноля, а тільки хоче переконати Північний В'єтнам, щоб він не підтримував своїми військами війни у Камбоджі. Віліям Роджерс признав, що Конституція не розмежовує докладно прав і компетенцій Президента і Конгресу, але автори Конституції зробили це свідомо, щоб дати вільну руку Президентові приймати рішення відповідно до обставин. — Деякі ліберальні сенатори з обох партій, як демократичний сенатор Фулбрайт та республіканський сенатор Джевітс далі твердили, що бомбардування Камбоджи перечить Конституції, бо Президент повинен би дістати на такий воєнний акт дозвіл від Сенату.

Брежнєв заповідає посилену комуністичну пропаганду на Заході

Москва. — Генеральний секретар компартії СССР Леонід Брежнєв виголосив в минулий четвер 26 квітня на засіданні партійного Центрального Комітету велику промову, присвячену закордонній політиці Совєтів. Він виправдував зворот совєтської політики в сторону співпрацювання з Заходом розвитком подій по лінії совєтських бажань, як ось — підписання німецько-совєтського пакту приязни, визнання Західньою Німеччиною Східної Німеччини й приготування до панєвропейської конференції безпеки. Він назвав „зворотнім пунктом" в совєтсько-американських відносинах відвідини президента Р. Ніксона в Москві у 1972 році та підписані тоді „декларації принципів". Брежнєв переконував своїх слухачів, що тісні східньо-західні відносини принесуть обосторонні користі, але запевняв, що на цьому не потерпить безпека Совєтського Союзу ані комуністична ідеологія. Навпаки, Брежнєв закликав до посиленої „чуйности" з уваги на „агресивність імперіялістичних кіл" Заходу та заповів посилену комуністичну пропаганду поза межами СССР, „щоб з'єднати собі уми і серця мільйонів людей для нашої сторони". Він заповів теж „систематичну боротьбу проти реакційної ідеології і пропаганди". Тому, за найпершими західніми коментарями — тісніші зв'язки Заходу з Совєтами не принесуть ніякого послаблення комуністичної агресивности.

ШАХТАРСЬКА ПРАЦЯ І ГРОШІ

Київська „Літературна Україна" з 20 квітня у нарисі І. Костиря „Ковток води під землею", про важку й небезпечну працю шахтарів, поінформувала про причини, чому люди йдуть на ту небезпечну працю: „Раніше багато хто думав тільки про „довгий карбованець". Через нього, власне, і йшли в шахту. Тепер змінилася психологія. Людина зростає, формує себе і утверджується, — на цьому все „пояснення" уривається. В нарисі про сучасну працю на шахтах Донбасу згадано про багато недоліків, на зразок: „Повітря погане... вибій наповнювали водою, однак мало. Пилюки більше, ніж завжди"...

ПЕРЕСЕЛЕННЯ У БРАЗИЛІЇ

Ріо де Жайнеро. — У Бразилії поширюється переселенчий рух до центральних тропічних областей країни, Трансамазонії, яку ще звуть „Зеленим пеклом". Там дуже гарячий, але не надто вогкий клімат. Отець І. І. Маланяк, ЧСВВ, із Франціско Морато закликає на сторінках „Хлібороба" з Куритиби українців у Бразилії, щоб вони масово і компактно переселювалися із старих „колоній" до Трансамазонії, де є великі простори незайманої землі, лісів, пасовиськ тощо. Автор висловлює переконання, що бразилійський уряд „там піде нам зустріч" і що „там розбудуємо наше життя".

Українські Православні й частина Католицької Церкви урочисто відсвяткували Великдень

Ню Йорк. — Усі православні Церкви у світі та частина Української Католицької Церкви, відсвяткували урочисто Великдень за Юліянським календарем. В Істамбулі, кол. Царгороді, Богослужбу відправив Вселенський Царгородський патріярх Деметріос. Великодні церковні відправи відслужено в українських православних церквах в Америці й Канаді, між ними особливо у Церкві-Пам'ятнику у Савт Бавнд Бруку та при 82 вул. в Ню Йорку. За повідомленням західних кореспондентів, комуністичні влади поставились у цьому році з трохи більшою толерантністю до відправ у православних церквах на терені СССР, — мабуть, з уваги на „відлигу" в західньо-східних відносинах і на острах, щоб не провокувати різких західних коментарів з приводу переслідування релігії й Церкви в СССР. „НЙ Таймс" приніс широкий репортаж з Великодньої Утрені з Владіміра в СССР, з підкресленням масової участи місцевого населення, включно з молоддю, яка проте керувалась не так побожністю, як — цікавістю. У Ню Йорку Великодня Утреня відбулася опівночі однаково в українській католицькій церкві св. Юра при 7-ій вулиці, як церкві св. Хреста на Асторії. В суботу по полудні відбувалося свячення пасок.

Помер Жак Марітен найвидатніший філософ сучасної доби

Париж. — З Тулюзу наспіла вістка, що там 28 квітня помер на 91-му році життя Жак Марітен, найвидатніший католицький філософ наших днів, який був інспіратором обнови Католицької Церкви, що привело до скликання Вселенського II Ватиканського Собору. Це у свій час віддячив був папа Павло VI, називаючи себе „учнем Марітена" і заявляючи, що він зробив би його кардиналом Католицької Церкви, коли б Марітен був молодший. Жак Марітен належав до схолястичної філософської школи т. зв. неотомістів, тобто послідовників вчення св. Томи з Аквіну. Він написав ряд книг, у яких займав становище до цілого ряду питань з ділянки філософії, а також політичного і соціяльного життя. Жак Марітен народився в Парижі 1882 року. Виростав у протестантській родині і виховувався в дусі раціоналізму та лібералізму. На католицизм перейшов щойно в 1906 році разом зі своєю дружиною Раїсою, з якою познайомився на студіях у Сорбоні. Викладав філософію на університетах Лювенському, Оксфордському, Торонтському, Принстонському, Шикагському та Колюмбійському. В роках 1945-48 був головою французької місії при Ватикані. Після смерти дружини в 1960 р. проживав в домініканському монастирі Менших Братів Ісуса в Тулюзі, де й помер.

В глибокому смутку ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що дня 28-го квітня 1973 року після довгої недуги, заосмотрена Найсвятішими Тайнами, померла на 80-му році життя (нар. 3-го вересня 1893 р. в Підгайцях, Зах. Україна), наша Найдорожча МАМА, БАБЦЯ і ПРАБАБЦЯ

бл. п.

СОФІЯ ГОЛІЯТ

ПАНАХИДА за спокій Душі Покійної — 30-го квітня 1973 р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОН у вівторок, 1-го травня 1973 р. о год. 11-ій перед полуднем з церкви св. Юра в Ню Йорку, опісля на цвинтар Gate of Heaven, Hawthorne, N.Y.

Горем прибиті:
сини: ІЛЯРІЙ з дружиною ЕВГЕНІЄЮ
РОМАН з дружиною ЄВГЕНІЄЮ
ПЕТРО з дружиною НЕОНІЛЕЮ
внуки: ЮРІЙ з дружиною ДАНОЮ
ЛЮБА з мужем СВЯТОСЛАВОМ ВОРОХОМ
ЕДВАРД з дружиною ІРЕНОЮ
СТЕПАН, НЕРИССА і ПЕТРО ГОЛІЯТИ
правнуки: ЮРІЙ і ХРИСТИНА ГОЛІЯТИ
АДРІЯН і ЮРІЙ ВОРОХИ
Ближча і дальша Родина в ЗСА, Канаді і в Україні

Ділимося сумною вісткою з всією нашою Родиною, Приятелями, Знайомими і всіми Побратимами по Зброї Визвольних Змагань 1918-20 рр., що на 84-му році життя упокоївся в Бозі, в четвер, 26-го квітня 1973 р. о год. 10:15 вечора, наш МУЖ, БАТЬКО, ДІДУНЬО та поручник кавалерії УГА, жесланий інженер

бл. п.

ЮРІЙ ШЕПАРОВИЧ

ПАНАХИДА — 29-го квітня 1973 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні John A. Aston Funeral Home, Hunter, N.Y.

ПОХОРОН — в понеділок, дня 30-го квітня 1973 р. о год. 9:30 рано в церкві св. Івана Хрестителя в Гантері, Н. Й. та на цвинтар у Лексінґтоні, Н. Й.

Горем прибита родина:
АНТОНІНА — дружина
ВІРА — дочка
СТЕФАН — син з дружиною МАРІЄЮ
внук — ЮРІЙ
та ближча і дальша Родина

Замість квітів, просимо ласкаво складати пожертви на „Церкву в Потребі".

Ділимося сумною вісткою, що у вівторок, 17-го квітня 1973 року в Боффало, Н. Й., по важкій недузі, з Волі Всевишнього, відійшов у Вічність

бл. п.

ІВАН МИРОНОВИЧ ПАНЧЕНКО

Бувший Сотник Армії УНР, учасник збройних визвольних змагань з 1917-1920 років.
Народжений на Харківщині, Україна, 23-го червня 1896 року.
ПОХОРОН відбувся в п'ятницю, 20-го квітня 1973 р. на Українському Православному Цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Залишені в глибокому смутку:
прибраний син — ЮРКО КОРОЛЬ з Родиною
ПОБРАТИМИ-ВОЯКИ і ближчі ПРИЯТЕЛІ

УПРАВА УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК у США
висловлює глибоке співчуття
Докторові МИХАЙЛОВІ ШЛЯХТИЧЕНКОВІ
з приводу болючої втрати — упокоєння Дружини
Проф. ЛІДІЇ ШЛЯХТИЧЕНКО
25-го квітня 1973 року після довгої й тяжкої недуги.
ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

З нагоди ненадійної смерти
Д-р Інж. Романа Шеховича
единокого брата мойого Покійного Мужа
бл. п. **Володимира**
буде відправлена
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
в суботу, дня 5-го травня 1973 року
о год. 9-ій ранку
в церкві св. Юра в Ню Йорку, Н. Й.
Замість квітів на могилу Покійного Шваґра і Стрийка складаємо пожертву в сумі 25.00 долярів на будову нової церкви св. Юра.
Інж. НАДІЯ ШЕХОВИЧ і дочка ВІРА

В пам'ять
бл. п. о. совітника ДМИТРА ФЕДАСЮКА
складаємо 25.00 долярів на Фонд Верховного Архиєпископа.
Дітям і Родині Покійного висловлюємо глибоке співчуття.
Д-р Евген і Лідія ГРАБАРЧУКИ

Замість квітів на могилу
бл. п. б. ІВАНА КЛИМА
складаємо 25.00 долярів
на „Фонд ім. Д-ра В. ЗАЛОЗЕЦЬКОГО".
СТАРШИНА УКРАЇНСЬКОГО АКАДЕМІЧНОГО КОЗАЦТВА „ЧОРНОМОРЕ", ФІЛЯДЕЛЬФІЯ

Помер Михайло Лучкович...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

книжку спогадів "A Ukrainian Canadian in Parliament" („Українець в канадському парляменті").

В середу, 25 квітня, о год. 8-ій вечора відслужив панахиду за св. п. Михайла Лучковича Владика Ніл, який на вістку про його смерть прилетів з Ріджайни, щоб віддати останню прислугу Покійному. З Владикою сослужили оо. парохи: Ю. Ковальський і митроп. радн. В. Тарнавський в каплиці похоронного заведення Парк Меморіял. Під час панахиди Покійного прощали Владика Ніл, голова Відділу КУК в Едмонтоні адв. Я. Росляк, посол до федерального парляменту В. Скорейко і голова ЛВУ М. Сус від АБН та організації Визвольного Фронту. В четвер, 26 квітня, о год. 10-ій перед полуднем відслужили заупокійну Службу Божу в катедральному храмі св. Йосафата отці: радн. В. Чопей, митроп. радн. В. Тарнавський та Б. Снігурович. В церкві попрощав Покійного о. митроп. радн. В. Тарнавський і тлінні останки Покійного спочили на цвинтарі св. Михайла. Каплиця похоронного заведення і катедра св. свщм. Йосафата були повні вірних. На панахиду прийшли з прапорами: пластуни зі станичним М. Стефановим, сумівці з головою Осередку П. Дацьковим, представники Братства 1-ої Української Дивізії УНА і представники організацій Визвольного Фронту та колишніх вояків УПА.

Ака Перейма

(З приводу мистецької виставки в Ню Йорку)

Від неділі 6-го до неділі 13-го травня ц.р., в Ню Йорку, в приміщенні Українського Літературно-Мистецького Клюбу, відбудеться індивідуальна виставка праць мисткині Аки Перейми, яка вже раніше брала участь у спільних мистецьких виставках по різних американських інституціях, а, крім цього, мала вже понад десять індивідуальних виставок.

Ака Перейма — це одна із сучасних мисткинь, що зуміла поєднати традиційне народне мистецтво із найновішими сучасними технологічними середниками. Джерелом мотивів для тих праць є українські писанки, пісні, вишивки і вірування. Мисткиня свідомо вживає різних символів, як, напр., яйце, вода, дубовий листок, вікно і т.п. Композиції, краски та теми своїх праць передає з глибоким відчуттям.

„Коли стану перед нерозмальованим полотном — каже мисткиня — мене огортає почуття непевности, що не покидає мене, аж поки моя ідея, яку переливаю на це полотно за допомогою барв, не стане дійсністю". Інтуїтивною і повною емоції працею осягає Ака високого рівня сучасного мистецтва, послуговуючись всіма найновішими засобами.

Її великі скульптури зі сталі — це величавий моноліт народних мотивів, що були на виставці великих скульптур у "Blossom Music Center" в Акроні, Огайо. Дерев'яна скульптура Аки — це традиційні символи добра, радости, щастя, охорони від небезпек, які виступали у віруваннях наших поганських предків.

Ака не обмежується уживанням механічних засобів у виконуванні своїх праць. Із таким самим ентузіязмом та прецизністю пише вона традиційні українські писанки. Крім цього опанувала і виконує ще й інші роди мистецтва — дереворіз, кераміку, дерев'яну скульптуру, килимарство.

Ака Перейма уроджена в Копичинцях, Західня Україна, в родині учителів Павлини і Андрія Климів. До Америки приїхала 1950 р. Спершу жила в Ню Йорку, відтак переїхала з родиною до Трой, Огайо, де її чоловік д-р Константин працює лікарем. Там вона почала студіювати мистецтво, спершу в „Дейтонському Інституті Мистецтва", потім в „Чикаґському Інституті Мистецтва", а вкінці в „Гобартському Споювальному Центрі" у Трой, де вивчила техніку споювання металів. 1965 р. закінчила Дейтонський Інститут Мистецтва дипломом у ділянці скульптури.

Ціла родина Аки: її мати, сестра, чоловік і усі троє дітей займаються також різними родами мистецтва.

І.О.

Перед ювілейним бенкетом 32-го Відділу УНС у Філядельфії

32-ий Відділ УНСоюзу ім. Олега Ольжича у Філядельфії, в неділю 6 травня 1973 р. о год. 3.30 по полудні в залі Українського Американського Горожанського Клюбу при 847 Н. Френклін вулиці відзначить своє 5-літнє існування святочним бенкетом. Перед бенкетом — коктейль, а під час бенкету виступить відомий популярний пластовий гурток з народними піснями. Деклямуватимуть вірші Олега Ольжича, поета-героя, ім'я якого 32-ий Відділ УНСоюзу носить. Тостмайстром буде проф. д-р Богдан Гнатюк. Запрошений Головний Уряд УНСоюзу на чолі Йосипом Лисогором. Теж прибуде з Чикаґо кум (хресний батько) Відділу, відомий піонер УНС, та співтворець українсько-американського життя Степан Куропась.

32-ий Відділ УНСоюзу ім. Олега Ольжича у Філядельфії молодий, бо всього існує 5 літ, але в протязі цього часу він зріс до числа 175 членів і далі росте, чим випередив інші багато старші Відділи, яким дає приклад в справі приєднування членів. Головою Відділу від його заснування є свідомий українець - патріот Вячеслав Лебідь, а секретарем засновник Відділу Михайло Хомин, який активний теж в Управі Українського Американського Горожанського Клюбу у Філядельфії, у Відділі ОДВУ, а водночас і СВУР-і. Він і заслужений ветеран українського резистансу під час Другої світової війни.

Управа 32-го Відділу УНСоюзу ім. Олега Ольжича у Філядельфії запрошує на цей ювілейний бенкет всіх членів Відділу з родинами, приятелів і знайомих, щоб спільно засісти до столів, обмінятися думками й поглядами, закріпити знайомство, популяризуючи добре ім'я Українського Народного Союзу; щоб тим самим, під проводом Батька Союзу об'єдналися всі українці в Америці.

М. В.

Інженер-українець на високому посту у фірмі Ґлісон

Лев Якимович Тарабан, який 18 років працює у фірмі Ґлісон (Gleason Works), як інженер-конструктор, назначений на головного інженера фабрики цієї фірми в Бельгії (Gleason Works, S.A., Park Industriel de Ghlin-Baudour, 7420 Baudour, Belgique). Його завданням є зорганізувати нову фабрику, підшукати і привчити до праці інженерів-бельгійців, а тоді повернутись до Рочестеру, до головного бюра фірми Ґлісон.

Інженер Л. Тарабан, приїхавши до Америки в 1949 р., через деякий час (1955 р.) вступив на вечірній Механічний відділ Рочестерського Технологічного Інституту, що його він закінчив відмінно у 1963 році. Протягом перебування в цьому Інституті він дуже ретельно вчився і з кожного предмету діставав високі оцінки. Про це мені відомо, бо я там є професором. Після закінчення студій, із-за своїх здібностей був запрошений на Механічний відділ викладати такі курси: теорію опору матеріялів, проєктування машин, кінематику, а тепер — він головний інженер у Бельгії. Проф. інж. Л. Тарабан вільно володіє шістьома мовами: українською, російською, англійською, польською, німецькою і французькою.

Проф. д-р П. Шулежко

„РЕАЛЬНА ПОЛІТИКА"

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ставлять на перше місце власну користь, задля свого „святого егоїзму". Наприклад, англійський прем'єр Ллойд Джордж погодився на окупацію російським військом Грузії в лютому 1921 року; він сподівався, що цим задовольнить Москва свої апетити, і Великобританія розвиватиме комерцію з большевицькою Росією. Але через рік уряд Леніна уклав договір з Німеччиною в Італії в Рапалльо, і Москва продовжувала пропаганду проти Великобританії, як проти „головного ворога".

1938 р. у вересні на конференції чотирьох прем'єрів у Мюнхені (Чемберлен, Даладьє, Гітлер і Муссоліні) англійці та французи хотіли добити торгу з диктаторами Німеччини та Італії: Чехо-Словаччину вирішено пожертвувати Гітлерові, щоб „забезпечити мир на ціле покоління". Але ця „реальна політика" була фактично зовсім фантастична, бо вже у вересні 1939 р. почалася Друга світова війна.

Приклад найкриводушнішої „реальної політики" дають події громадянської війни в Еспанії 1936-1939 рр. Визначний еспанський комуніст Хесус Ернандес описав політику Сталіна в той час у книжці „Велика зрада", що вийшла в Парижі 1953 року. Ернандес пише, що Сталін хотів використати війну в Еспанії для своєї „реальної політики". Він зазначає, що Сталін не бажав перемоги республіканців над генералом Франком та військом Гітлера й Муссоліні, яке помагало Франкові у війні. Тому Сталін не давав республіканцям зброї, а коли дещо посилав, то для того, щоб держати їх під впливом своїх аґентів в Еспанії. Ернандес пише так про таємні пляни Сталіна в еспанській війні:

„Жертвуючи еспанський народ, я штовхаю Гітлера на Захід, далеко від моїх кордонів. І страх урядів — англійського та французького — примушує їх бути послушними супроти СССР. З другого боку, збільшуючи напруження між англо-французькою групою та фашистськими державами, я підштовхну їх на війну, яка зробить СССР суддею в цій ситуації. Поки інші будуть себе взаємно нищити, я буду набувати сили" (ст. 36).

Ернандес стверджує, що Сталін уже в 1938 р. шукав згоди з Гітлером. Коли він побачив, що може договоритися про союз з Берліном, то рішив припинити всяку допомогу еспанським республіканцям, навіть звелів еспанським комуністам вийти з уряду. Поразка республіканців в Еспанії звільняла сили Гітлера для агресивної політики в інших частинах Европи.

Були теж спроби західньоевропейських політиків вести „реальну політику" з большевицькою Москвою. Від 1933 року, коли прийшов до влади Гітлер, їздили в СССР журналісти, міністри, письменники, члени парляментів із вільних країн, сподіваючись, що російський уряд стане союзником демократичних країн проти Німеччини. Але Сталін уважав, що матиме більшу вигоду від „реальної політики" в союзі з Гітлером...

Історія не навчає людей уникати політичних помилок. „Реальна політика" часто веде до нереальних, навіть катастрофічних наслідків. Президент Рузвелт (умер у квітні 1945 р.) уважав, що поступками вимогам Сталіна він оберне „кавказького бандита" (слова американського посла в Москві Джана Булліта) в цивілізованого джентлмена і забезпечить поступ і мир у світі.

Навіть Вінстон Черчилл, який краще знав характер московських ватажків, пробував вести „реальну політику" з Сталіним: пропонував поділити країни Південної та Східньої Европи між Балтиком і Чорним та Середземним морем на „сфери впливу". І ця „реальна політика" завалилася, як будинок на піску. Бо політика міжнародна має в своїй основі взаємовідношення сил: економічних, військових і в немалій мірі — психологічних (якості людей, що політикою керують).

Дійсну вагу цих сил трудно відгадати навіть дуже талановитим політикам. Тому „реальна політика" часто стає фантастичною мрією.

ПРИЧИНИ ТУРБОТ СЕКРЕТАРЯ ЦК КП УКРАЇНИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ня на майбутнє має далі бути боротьба з „національними пережитками" серед населення України, партія повинна „всемірно посилювати політичну пильність, давати рішучу відсіч будь-яким спробам пропаганди націоналістичних поглядів, давати відсіч буржуазним проповідникам антикомунізму". В цій справі пленум ЦК КП України прийняв відповідні постанови, щоб забезпечити виховання трудящих „в дусі пролетарського інтернаціоналізму, непримиренности до будь-яких проявів буржуазної ідеології, національної обмежености, приватновласницької психології, антигромадських вчинків". Іншими словами, йдеться про ті самі справи і проблеми, що про них в УССР вже говориться понад 50 років, а після урочистих заяв та деклярацій, що, мовляв, завершено виховання „совєтської людини в дусі пролетарського інтернаціоналізму", завжди виринає потреба продовжувати і скріплювати боротьбу з вічно живими „національними пережитками".

Чи справді нестача спеціялістів в Україні?

Цей аспект забезпечення України потрібними керівними кадрами має свою особливу вимову, бо досі совєтські українські чинники запевняли, що українське народне господарство повністю забезпечене потрібними спеціялістами. За словами Щербицького, „слід враховувати, що вже тепер по окремих професіях відчувається деяка нестача спеціялістів", а також „треба звернути увагу, зокрема, на підготову кваліфікованих кадрів для нових галузей і виробництв".

Такого роду інформація не викликала б здивування, коли б на іншому місці доповіді Щербицького і у постановах пленуму не було сказано, що „багато випускників вузів і технікумів України направляються на роботу в різні райони країни" [тобто в різні сторони СССР], мовляв, при такому обміні кадрів знаходять свій вияв „переваги соціялістичної економіки, яка являє собою єдиний народногосподарський комплекс, непорушна братерська дружба і єдність народів СССР". В такій ситуації, очевидно, малу потіху може мати наш народ з інформації про те, що „значну кількість спеціялістів Українська РСР одержує з братніх республік", бо йдеться тут ні про що інше, як про специфічну форму неоколоніялізму, яку Москва маскує під формою „пролетарського інтернаціоналізму" та „братньої допомоги", щоб через перемішування населення добитися русифікації і асиміляції не-російських народів СССР.

*

Останній пленум ЦК КП України та його постанови, а також доповідь В. Щербицького є цікавим показником ситуації і настроїв в Україні. Опубліковані документи з цього пленуму виявляють, з одного боку, поглиблювання ідеологічної кризи на відтинку комуністичних кадрів в Україні, а з другого — неспроможність совєтського режиму успішно розв'язати проблеми, які не сходять зі совєтської сцени від часу створення СССР.

Можна також припускати, що окреме наголошення „національного ухилу" і пов'язання того ухилу з політикою на Україні партійного керівництва на чолі з Петром Шелестом, якого в минулому році усунено з України, сигналізує і має оправдати широкозакроєну чистку партійних кадрів, яку здійснюється порядком т. зв. обміну партійних документів.

КОРОТКІ ВІСТКИ

Вівторок, 1 травня 1973

СОВЄТСЬКИЙ УРЯД ОФІЦІЙНО ПРИЗНАВ невдачу космічної лябораторії „Салют", яку вистрілено з Совєтського Союзу 3 квітня ц. р. З неясного совєтського повідомлення виходить, що на тому космічному кораблі стався якийсь вибух, внаслідку якого перервалась комунікація між ним і совєтською наземною керівною централею. Тому Совєти закинули плян вислання туди іншим сателітом астронавтів, які пересілись би туди. — Тим часом ЗСА приготовляють вислання в космос власної лябораторії „Скайлеб" з 3-ма астронавтами.

БРИТІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ АЛЕК ДАҐЛЕС-ГЮЗ ВИСЛОВИВСЯ з великим признанням про суґестію Генрі Кіссінджера скласти „новий атлантійський чартер". Гюз назвав ту промову Кіссінджера „реалістичною і своєчасною", але піддав під сумнів можливість одночасного переговорювання про справи монетарної системи, торгівлі й оборони.

У ВІДНІ ПЕРЕБУВАЛИ 96 жидів, які еміґрували були з СССР до Ізраїлю, розчарувались тамошніми умовинами життя і праці та рішили вернутися до СССР. 18 з-посеред них отримали без труду совєтські візи, а решта вживають ще заходів, бо вони стали були вже ізраїльськими громадянами, яких Москва не хоче впустити.

У РИМІ 23-РІЧНИЙ АРАБ ЗАХАРІЯ АБУ АЛЕБ ЗАСТРІЛИВ 34-річного італійця, Вітторіо Олігареса, службовика ізраїльської летунської компанії Ель-Аль. Арештований признався до вини і визнав, що його вислала арабська терористична організація вбити того італійця, який був „шпигуном".

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ГОЛДА МЕІР ЗАЯВИЛА, що вона вважає, що єгипетський президент Анвар Садат „дуже схвильований" і тому може у такому психічному стані дійсно розпочати війну. Ізраїль, мовляв, приготований на вибух війни.

В ЮГОСЛАВІЇ ЗАСУДИЛИ на півтора року в'язниці колишнього міністра внутрішніх справ і колишнього комуністичного партизана Воїна Лукіча за „наклепницьку пропаґанду" проти держави. Лукіч втратив був свою колишню позицію в югославській партійно - державній верхівці у ході однієї з партійних „чисток".

АМЕРИКАНСЬКЕ „БЮРО ЗВ'ЯЗКУ" У ПЕКІНІ НАРАХОВУВАТИМЕ спершу тільки 10 осіб, з яких 8 говорять по-китайськи. Голова тієї станиці, насправді амбасади, Дейвід Брус, не захотів, щоби до тієї дипломатичної місії включити фахівців від справ торгівлі і культури, тому всі його співробітники призначені Державним Департаментом.

ЯПОНСЬКИЙ МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ МАСАЙОШІ ОГІРА ЗАЯВИВ готовість приїхати до Вашингтону, щоби особисто з'ясувати причини, чому японський уряд відкинув запрошення, що його президент Ніксон вистосував до японського монарха Гірогіто. Але Уряд ЗСА відкинув ті відвідини міністра, як „зайві". Зате не відкликано заповіджених відвідин японського прем'єра Какуї Танаки.

КОЛИШНІЙ ГОЛОВА КАМБОДЖІ НОРОДОМ СІЯНУК ЗАЯВИВ на пресовій конференції у своїй резиденції в Пекіні, де він користується комуністичною китайською підтримкою, що вірні йому війська цілком оточили столицю Камбоджі Пномпень, але не будуть тієї столиці здобувати, чекаючи, поки тамошній уряд Лона Ноля провалиться і поворот його, Сіянука, до влади стане необхідністю.

ПЕРША ГРУПА АСТРОНАВТІВ ДЛЯ „СКАЙЛЕБУ" — великої космічної лябораторії, що буде запущена на орбіту 14-го травня, переходить тепер суворий карантену. Астронавти капітан Чарлз Конрад, д-р Джозеф Кервін і капітан Пол Вейтц ізольовані від оточення, карантена триватиме три тижні. Зроблено це на вказівку лікарів, які не хочуть допустити, щоб хтось із астронавтів захворів напередодні лету. Запасна група астронавтів також відбуває карантену.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ СУДДЯ ДЖЕКОБ МІШЛЕР ПОЗБАВИВ громадянства ЗСА Герміну Брауншгайнер-Раяк з Лонґ Айленду, німку з походження, яку обвинувачують у мордуванні в'язнів у Майданеку, де вона була наглядачкою в гітлерівському таборі. Її видадуть до рук властей у Західній Німеччині, але суддя Мішлер покищо надав право її захисникам оскаржити рішення про примусову видачу. Чоловік заарештованої, американець Раян, сказав, що, якщо його дружина буде депортована, то він виїде із нею.

АМЕРИКАНСЬКІ ГЕОФІЗИКИ ВВАЖАЮТЬ, що незабаром буде можна точно передбачити землетруси. Три геофізики довгий час вивчали причини землетрусів, і прийшли до висновку, що найважливіша з них — це зрушення в земній корі, які виникають у висліді співдії між гірськими породами і підземними водами. Там, де „зростають" гори і де гірські породи починають краще проводити електричні коливання, можна сподіватися врешті-решт землетрусу.

СТЕЙТОВА КОМІСІЯ В ОЛБАНІ ЗАПРОПОНУВАЛА підвищити членам Леґіслятури Нюйоркського стейту платню, у зв'язку з великим подорожінням життя, з 15 000 долярів до 25 000 долярів річно. Ця ж комісія вважає, що треба значно підвищити платню і стейтовим суддям та службовцям у ділянці судівництва.

ЗА ПЕРШІ ТРИ МІСЯЦІ 1973 Р. СУД НА МАНГЕТТЕНІ У НЮ ЙОРКУ засудив до кари в 25 долярів більшість із 173 затриманих поліцією чоловіків, які користувалися або хотіли скористуватися з послуг проституток. Поліція переслідує чи має за завдання переслідувати проституток і їхніх клієнтів. Частину їх випустили без кари, а більшість заплатили по 25 дол. Між засудженими, яких називають „Джонами", є службовці різних бюр, чиновник із важливої Пенсильвенійської канцелярії, лікар із Канади, члени „Африканського культурного балету", який прибув на ґастролі, та ін.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСоюзу

СУБОТА, 12-го ТРАВНЯ 1973 р.

НАМТРАМСК, Mich. Місячні збори Т-ва ім. М. Шашкевича 94 Відд. о год. 6-ій веч. в Укр. Дем. Клюбі при вул. Ґрилінґ 2376. Проситься чл. прибути на збори. — М. Борискевич, рек. секр.

ЧИКАҐО, Ілл. Місячні збори Б-ва свв. ап. Петра і Павла 220 Відд. о год. 7-ій веч. при 1915 West 51st St. — Е. Блідий, секр.

НЕДІЛЯ, 13-го ТРАВНЯ 1973 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запор. Січ 367 Відд. о год. 1:30 по пол. в Укр. Амер. Клюбі. Проситься чл. прибути, бо є важні справи до полагодження. — П. Дзюба, гол., М. Лилак, кас., В. Попович, секр.

НЕДІЛЯ, 20-го ТРАВНЯ 1973 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Збори С-ва Пресв. Богородиці 36 Відд. о го. 2-ій по пол. в Укр. Амер. Клюбі, 292 Гадсон Авеню. Проситься чл. прибути. — Стелла Гошовська, Марія Ковальчук, Параска Демянів.

ТАРЗАН, Ч. 6924. Тар зан помалу прочунює

Під час коли Козенку намагається відтягнути відіслання непритомного Тарзана до головної квартири змовників, поки пілот допоможе йому віднайти схоплене судно...

Я вам покажу, як стріляти з крісів, що я їх знайшов в їх човні! Не будемо ждати, щоб вбити злющих мужів списами, як вони будуть спати. Ми вб'ємо їх швидко — крісами!

А Тарзан, коли не берегли його під час сварки, намагається очистити свій мізок з наркотику.

Я повинуюсь своїм наказам, Козенку! Видай мені Тарзана, або я скажу по радіо нашому вождеві, що ти злегковажив собі його бажання!